

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

Jaarverslag 2022

Bibliotheken Mar en Fean

Inhoud

1. Bestuursverslag	5
1. Inleiding	7
2. De koers van Bibliotheken Mar en Fean	8
3. Bestuurlijke activiteiten	10
5. De Investeringsagenda van Bibliotheken Mar en Fean	16
6. Organisatieontwikkeling en Bedrijfsvoering	18
7. De ondernemingsraad	19
8. Verslag van de Raad van Toezicht – Het toezicht op Bibliotheken Mar en Fean in 2022	19
9. Over de Jaarrekening 2022	22
10. Verkorte Begroting 2023	24
 Bijlagen	 25
Bijlage 1. KPI'S De Fryske Marren op een rij	26
Bijlage 2. Leden Raad van Toezicht	29
 2. Jaarrekening	 31
2.1 Balans per 31 december 2022	32
2.2 Exploitatierekening 2022	33
2.3 Resultaatbestemming 2022	34
2.4 Kasstroomoverzicht	35
2.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	36
2.6 Toelichting op de balans	42
2.7 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	49
2.8 Toelichting op de exploitatierekening	50
2.9 Verantwoording WNT Stichting Bibliotheken Mar en Fean	59
2.10 Gebeurtenissen na balansdatum	60
2.11 Vaststelling en ondertekening	61
 3. Overige gegevens	 63
3.1 Controleverklaring	64
 4. Bijlagen	 67

1. Bestuursverslag

1. Inleiding

De grote maatschappelijke ontwikkelingen in de wereld hadden ook zijn weerslag op Bibliotheken Mar en Fean in 2022. Aan het begin van het jaar brak de oorlog uit in Oekraïne en leidde dit onder andere tot een toestroom van Oekraïense moeders en kinderen naar Fryslân.

Als bibliotheek hebben we ons direct ingespannen een Oekraïense boekencollectie te bemachtigen. We weten dat (voor)lezen in je eigen taal niet alleen je taalvaardigheid bevordert, maar ook een gevoel van veiligheid kan geven. Inmiddels wordt door de Oekraïners veelvuldig gebruik gemaakt van de digitale leermiddelen van het Digi-Taalhuis, nu hun verblijf hier langduriger is dan aanvankelijk gedacht. Inmiddels heeft de oorlog in Oekraïne ook grote gevolgen voor de wereldeconomie, wat resulteert in onder andere kostenstijgingen voor energie en grondstoffen.

Ook in 2022 hadden we nog steeds te kampen met corona. Echter, de strenge lockdown aan het begin van het jaar ging (deels) aan de bibliotheken voorbij. De Rijksoverheid wees de bibliotheken als essentiële dienstverlener aan, waardoor ook de fysieke vestigingen open konden blijven. Bij de Informatiepunten Digitale Overheid vroegen mensen onder andere hulp bij het maken van online afspraken voor de coronavaccinatie.

Het was ook het jaar van gemeenteraadsverkiezingen. Dit heeft niet alleen invloed op de Bibliotheek, omdat de gemeenten de grootste financier zijn van de Bibliotheek, maar ook in het partnerschap voor maatschappelijke vraagstukken. In de nieuwe coalitieakkoorden staan brede welvaart en positieve gezondheid centraal. Deze thema's hebben een centrale plek gekregen in ons nieuwe meerjarenbeleidsplan (2023-2026) 'Van Waarde voor mensen. Bibliotheken Mar en Fean: van, voor en door de mienskip'. Als Bibliotheken Mar en Fean hebben we een groot bereik in de mienskip. In 2022 hadden we ruim een half miljoen (518 duizend) bezoekers, en bijna een kwart van de inwoners van de gemeenten

(23%) is lid van de Bibliotheek. Veel van onze ruim 600 activiteiten die we organiseerden in de bibliotheken zijn vrij of met een kleine bijdrage toegankelijk en mensen hoeven hiervoor niet lid van de Bibliotheek te zijn.

Er zijn mooie stappen gezet om *Mienskipsbibliotheek* te worden. We voeren dit op verschillende manieren uit, onder andere door te experimenteren met een Pop-up bibliotheek die wordt gedragen door inwoners, door participatief met jongeren programma's te ontwerpen en door intensieve samenwerking met lokale organisaties en mensen. Deze ontwikkeling naar *Mienskipsbibliotheek* vraagt een andere besturing en werkwijze van de organisatie. Daar is dit jaar volop op ingezet door verantwoordelijkheden zoveel mogelijk te beleggen in de (lokale) teams en door impactgestuurd te werken. Zo hopen we in de komende jaren nog meer te kunnen aantonen welke waarde we hebben voor mensen en de mienskip. Met de extra financiering vanuit de Investeringsagenda hebben we een versnelling kunnen aanbrengen in deze transitie. We zetten de komende jaren dit veranderingsproces verder door, waarbij we tegelijkertijd niet voorbijgaan aan het oude en vertrouwde. Zo hebben we dit jaar het 50-jarige jubileum van de Bibliotheek in Akkrum gevierd.

In dit jaarverslag geven we de resultaten van de dienstverlening van Bibliotheken Mar en Fean weer. In de jaarrekening leggen we verantwoording af over de financiële resultaten van 2022, zowel van de gehele organisatie als per gemeente afzonderlijk.

2. De koers van Bibliotheken Mar en Fean

Wie koers zet, moet weten aan welke maatschappelijke opdracht hij onderweg trouw blijft. Onze opdracht ligt voor een belangrijk deel vast in de landelijke Bibliotheekwet. Daarnaast vormen de behoeften en uitdagingen van de gemeenten in ons werkgebied voor ons een belangrijk ijkpunt. In onze maatschappelijke opdracht zien we twee belangrijke bewegingen.

I. Landelijk stelsel: van uitleenbibliotheek naar maatschappelijke bibliotheek

De verschuiving van de klassieke uitleenbibliotheek naar de brede maatschappelijke bibliotheek is al een aantal jaren gaande. In de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) uit 2015 liggen de maatschappelijke functies van de Bibliotheek helder vast. Deze functies moeten 'bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek'. Volgens de wet zijn bibliotheken verantwoordelijk voor het:

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat; en het
- laten kennismaken met kunst en cultuur.

Daarnaast hebben de drie overheidslagen en de bibliotheken begin oktober 2020 het Bibliotheekconvenant 2020-2023 gesloten. Het convenant focust op drie belangrijke maatschappelijke opgaven, waarbij een grote rol is weggelegd voor bibliotheken. Het gaat om:

- Geletterde samenleving – Bevorderen geletterdheid en leesplezier.
- Participatie in de informatiesamenleving – Digitale inclusie en digitaal burgerschap.
- Leven lang ontwikkelen – Basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid.

Het Fries Bibliotheken Netwerk (FBN) heeft hier in Fryslân twee opgaven aan toegevoegd:

- Versterken van gemeenschappen.
- Verstevigen meertalige samenleving.

Samen met de drie landelijke opgaven vormen ze de vijf ambities waaraan wij de komende jaren gaan werken.

II. Gemeenten: van welvaart naar brede welvaart

De gemeente is een bijzondere partner van de Bibliotheek. Zij is als verantwoordelijke voor het lokale bibliotheekwerk de belangrijkste subsidieverstrekker van de Bibliotheek. Daarnaast kunnen bibliotheek en gemeente elkaar versterken in de maatschappelijke opgaven waar zij voor staan. Gemeenten kunnen vanuit hun belangrijke rol bevorderen dat iedereen, ook mensen in een kwetsbare positie, kunnen meedoen in de samenleving. Daarnaast bieden zij zorg en ondersteuning aan mensen die dat nodig hebben. Dat doen ze samen met verschillende partners.

Het werkgebied van Bibliotheken Mar en Fean beslaat drie gemeenten: Heerenveen, De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. In de meest recente coalitieakkoorden zien we dat deze gemeenten de brede welvaart en de positieve gezondheid van inwoners willen bevorderen om welzijn en geluk van hun inwoners te vergroten. Daarbij maakt de smalle focus op economische groei plaats voor een bredere kijk op welvaart en gezondheid. Juist kansengelijkheid, een fijne en gezonde leefomgeving, vitaliteit, sociale verbondenheid tussen mensen, de mogelijkheid om mee te doen en jezelf te ontplooiën dragen bij aan een fijn en gelukkig leven.

Bibliotheken Mar en Fean ontwikkelt zich stap voor stap tot een *Mienskipsbibliotheek*. In 2020 is Bibliotheken Mar en Fean haar koers gaan varen met het meerjarenbeleidsplan 'Nieuwe wegen: denken, durven en doen' (2020-2022). In 2022 is in nauwe samenwerking met interne en externe stakeholders gewerkt aan het nieuwe meerjarenbeleidsplan 'Van waarde voor mensen, Bibliotheken Mar en Fean: van, voor en door de mienskip' (2023-2026). Daarin wordt duidelijk dat ontwikkelingen in onze omgeving ons uitdagen. Een omgeving die steeds in beweging is. Met name vier vragen dagen ons uit:

- I. Hoe maken we eerlijk en verantwoord gebruik van digitale mogelijkheden?
- II. Hoe vergroten we de taalvaardigheid van mensen?
- III. Hoe gaan we kansenongelijkheid tegen?
- IV. Hoe versterken we de samenleving en de democratie?

Juist in deze veranderende tijd liggen er kansen voor wat wij '*Mienskipsbibliotheek*' noemen. Een bibliotheek met een brede maatschappelijke functie die aansluit bij de ambities van onze gemeenten op het gebied van brede welvaart en global goals. Een bibliotheek die de grote doelen van brede welvaart samenbrengt en concreet

maakt. Door groot te denken én lokaal te doen. Met én in de gemeenschap. Die lokale wensen, behoeften en talenten als uitgangspunt neemt voor wat ze doet en hoe ze het doet. Een bibliotheek die vertrouwd en dichtbij is, maar niet doet aan navelstaren. Die mensen verbindt, dwars door groepen en bubbels heen. Hen kennis laat maken met de wereld buiten de eigen gemeenschap. Hen kansen biedt om al van jongs af aan mee te doen. En hen zo in staat stelt zich met anderen te verbinden.

We zijn al volop bezig om dat werkelijkheid te maken. Daar gaan we de komende jaren mee door. We spelen flexibel in op de veranderende wensen en behoeften van mensen en gemeenschappen. En bouwen samen met hen aan een wereld waarin mensen nieuwe mogelijkheden ontdekken en kunnen benutten, met tegenslagen kunnen omgaan, mee kunnen doen en grip op hun leven ervaren. Waarin ze zich op een nieuwe manier met elkaar én met de gemeenschap verbinden om zo met meer begrip te kunnen samenleven. We willen gemeenschappen en mensen sterker en gelukkiger maken. Door kansen te bieden en ongelijkheid tegen te gaan. Dat is onze missie.

3. Bestuurlijke activiteiten

Naar *Mienskipsbibliotheek* Mar & Fean

Samen met FERS en dBieb, en onder begeleiding van The Alignment House, zijn we een traject gestart met betrekking tot de *Mienskipsbibliotheek*. Om te komen tot een globale ‘formule’ *Mienskipsbibliotheek* is onder andere een feitenfundament ontwikkeld en zijn gesprekken gevoerd met invloedrijke personen en stakeholders in Fryslân. Daaruit kwamen drie centrale thema’s naar voren: vitaliteit, werken aan geluk en democratie. Op deze thema’s willen we met kracht *Mienskipsbibliotheek* zijn, middels collectieve impact: we willen mensen en gemeenschappen versterken in kwalitatief goede en duurzame samenwerking met partners. Dat betekent:

- open en constante communicatie;
- een gezamenlijke agenda voor verandering;
- een ‘backbone’ voor de coördinatie van organisaties;
- gezamenlijke bepaling en meting van gegevens en resultaten; en
- elkaar wederzijds versterkende activiteiten.

Op dit traject is voortgebouwd in het proces naar het nieuwe meerjarenbeleidsplan ‘Van waarde voor mensen’. Met de *Mienskipsbibliotheek* als kader, en de vijf maatschappelijke opgaven als uitgangspunt, is het meerjarenbeleidsplan tot stand gekomen middels een collectieve inspanning van medewerkers en belangrijke stakeholders. De consultants van Bibliotheken Mar en Fean hebben samen met de adviseurs van FERS de vijf opgaven vertaald naar ambities en doelen voor Bibliotheken Mar en Fean. De geformuleerde ambities en doelen zijn vervolgens gedeeld met en voorgelegd aan stakeholders in een grote stakeholdersessie in de bibliotheek in Sneek. Bij stakeholders uit het onderwijs, welzijnswerk, de zorg, het bedrijfsleven, en van gemeenten zijn ideeën getoetst, input opgehaald, en zaadjes geplant voor (verdere) samenwerking. Na een laatste interne feedbackronde en na akkoord van de Raad van Toezicht is het nieuwe meerjarenbeleidsplan vastgesteld.

Parallel aan het meerjarenbeleidsplan-traject is onder begeleiding van Sinzer gewerkt aan impactgestuurde jaarplannen. Met de transitie naar *Mienskipsbibliotheek* Mar en Fean zetten we in op impactgestuurd werken. Het formuleren van een Verandertheorie – onderdeel van impactgestuurd werken – moet ons helpen onze doelen scherper te stellen, en zo meer gericht te werken aan de maatschappelijke opgaven die wij als Bibliotheken Mar en Fean belangrijk vinden. Impactgestuurd werken begint niet bij de concrete activiteiten die wij ondernemen of organiseren, maar bij het impactdoel: de grote culturele, ecologische, economische of sociale verandering(en) waar wij aan bij willen dragen. Van daaruit worden de korte- en langetermijneffecten bepaald, alsook de bijbehorende indicatoren die we gebruiken om de voortgang in kaart te brengen (leren en verantwoorden). Bij de daaropvolgende stap wordt pas invulling gegeven aan de daarbij behorende activiteiten en acties. De Verandertheorie is het gehele narratief van impactdoel tot en met de activiteiten, aangevuld met alle aannames en randvoorwaarden die daarbij gelden.

Naar een hybride bibliotheek (third space)

In de afgelopen tien jaar hebben bibliotheken zich nadrukkelijk gepositioneerd als een ‘third place’. De Bibliotheek is de plek waar je na thuis (first) en werk (second) naartoe gaat om te lezen, te leren of een praatje te maken. Waar de ‘third place’ nog verwijst naar de fysieke bibliotheek, zetten wij met de ‘third space’ een stap verder naar de integratie van de fysieke plek én online communities en dienstverlening. Deze hybride publieke ruimte – een social learning platform – realiseren we samen met inwoners en partners in een participatief ontwerpproces. Als doelgroep hebben we in eerste instantie gekozen voor jongvolwassenen (18-23 jaar), met als centrale vraag ‘Hoe draagt Bibliotheken Mar en Fean bij aan het (mentale) welzijn van jongvolwassenen?’. Dit project is mede mogelijk gemaakt door inhoudelijke ondersteuning van The Alignment House en een financiële bijdrage van Stichting PICA. In het bibliotheeknetwerk delen deelnemers ervaringen en leermomenten met elkaar.

Het Fries Leesoffensief

Er wordt minder gelezen, jongeren hebben de laagste leesmotivatie van de wereld, de leesvaardigheid gaat achteruit en 24 procent van de 15-jarigen loopt het risico om laaggeletterd te worden. Het is duidelijk dat er iets moet gebeuren. In het onderwijs, maar ook breder. Allerlei actielijnen, programma's, alsook een landelijk Leesoffensief zijn inmiddels gestart. Om goed te kunnen inspelen op de provinciale situatie zijn we samen met FERS en de andere Friese bibliotheken een Fries Leesoffensief gestart. Het Fries Leesoffensief is een samenwerking tussen Friese partners die zich inzetten om leesplezier en leesvaardigheid in de provincie te stimuleren. Met als doel dat over 10 jaar minimaal 90 procent van de Friese inwoners tussen 16 en 65 jaar voldoende taalvaardig is en dat Fryslân daarmee uit de top 3 is van provincies met het hoogste aantal laaggeletterden. De concrete bijdrage van de Friese bibliotheken richt zich onder andere op het versterken van wat werkt, bijvoorbeeld de Bibliotheek *op school* (dBos). We zetten stevig in op de doorontwikkeling van dBos, zowel kwantitatief (vergroten bereik) als kwalitatief (meer maatwerk afgestemd op de situatie per school).

Inzet IDO-gelden

In 2022 ontvingen de bibliotheken 83 cent per inwoner van hun werkgebied ten behoeve van het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Dit was 8 cent in 2021. Met deze extra middelen is in 2022 ingezet op extra personeelsinzet, deskundigheidsbevordering (waaronder e-learning, lokale bijeenkomsten en privacy-vraagstukken) en het lokale netwerk met partners waarnaar kan worden doorverwezen bij IDO-vragen van inwoners (wanneer zij meer hulp nodig hebben dan kan/mag worden geboden aan het IDO-loket). Daarbij is altijd sprake van een 'warme' overdracht naar partners waarmee Bibliotheken Mar en Fean goede afspraken treft.

Scholing Frysk & meertaligheid voor alle medewerkers

Eén van de opgaven van Bibliotheken Mar en Fean is het versterken van Frysk en meertaligheid. Naast activiteiten zoals de Fryske foarlêswike, Tomke en

de meertalige collectie is er in 2022 ingezet op het versterken van de deskundigheid van de medewerkers op dit vlak. Alle medewerkers hebben een trainingsprogramma gevolgd, begeleid door docenten van NHL Stenden. Niet alleen heeft dit tot meer inzichten geleid over het belang van het versterken van meertaligheid en het actieve gebruik van de thuistaal. Het leidde ook tot nieuwe activiteiten in de Bibliotheek, zoals een mooie samenwerking en expositie van deelnemers van het Digi-Taalhuis en de schilderclub in Lemmer.

De Pop-up-locatie en scenario's in Heerenveen

Van, voor en door de mienskip komt nergens zo sterk naar voren als in de Pop-up-locatie in Heerenveen. De Pop-up-locatie is een gezamenlijk initiatief van drie partijen: Bibliotheken Mar en Fean, Stichting Caleidoscoop en de gemeente Heerenveen. Ieder vanuit een eigen rol en visie, maar met een gezamenlijk fundament, namelijk iedereen de mogelijkheid bieden volwaardig mee te doen in de samenleving om zo geluk, gezondheid en persoonlijke ontwikkeling te bevorderen. De Pop-up-locatie is een plek in het centrum waar inwoners de ruimte en handvatten krijgen zelf activiteiten te organiseren en initiatieven te ontplooiën. Inmiddels is een leeg winkelpand uitgegroeid tot een gezellig ingerichte ontmoetingsplek die verschillende (groepen) Heerenveners met elkaar verbindt. De *Mienskipsbibliotheek* in optima forma, waar geëxperimenteerd kan en mag worden met verschillende werkwijzen op basis van 'van, voor en door'.

De Pop-up biedt ons de ruimte om te experimenteren ten behoeve van de *Mienskipsbibliotheek* in Heerenveen. Al enige tijd wordt gesproken over een verhuizing van de Bibliotheek van het Kuperusplein naar het centrum. Dit gebeurde voor het laatst in de Centrumvisie Heerenveen ('Ook 'n gouden plak'), die voortgekomen is uit de voorstellen van de G1000 en G20. In de basis staan wij positief tegenover de beoogde verhuizing. Echter, om goed onderbouwde keuzes te (kunnen) maken, hebben wij een aantal scenario's uitgewerkt met betrekking tot de toekomst van de Bibliotheek in Heerenveen. Een aantal elementen speelt daarin een centrale rol, waaronder de gemeentelijk subsidie. De structurele subsidie van de gemeente Heerenveen voor de Bibliotheek ligt

onder het landelijk gemiddelde. Dat leidt dit jaar (2023) opnieuw tot een verwacht tekort, en zet de kracht en de toekomst van de Bibliotheek onder druk.

Feanomenaal

Inwoners kennis laten maken met kunst en cultuur is een belangrijke kernfunctie van de Bibliotheek. We organiseren in de regio veel culturele activiteiten voor een breed publiek. Dat doen we samen met diverse partners. In Heerenveen zijn dat Museum Heerenveen, Ateliers Majeur en het Posthuis Theater. Samen met deze partners en de gemeente werken we aan 'Feanomenaal'. Feanomenaal gaat in de eerste plaats om de werkwijze (samenwerking) en programmering rond cultuur in Heerenveen, met vitaliteit in brede zin als centraal concept. In 2022 zijn in dit kader onderzoeken uitgevoerd en sessies met stakeholders georganiseerd. The Alignment House heeft samen met medewerkers van de culturele partners uitgebreid onderzoek gedaan naar de waarde van cultuur in Heerenveen, en hoe verschillende groepen inwoners dit zien en ervaren. In november 2022 hebben de culturele partners Feanomenaal gepresenteerd aan de gemeenteraad van Heerenveen, die cultuur hoog op de raadsagenda heeft geplaatst.

Bibliotheekbeleid Súdwest-Fryslân 2022-2026

Eind 2022 heeft de gemeenteraad van Súdwest-Fryslân het bibliotheekbeleid voor de komende jaren vastgesteld. In de loop van 2022 is hierin nauwe samenwerking tussen (medewerkers van) de gemeente en Bibliotheken Mar en Fean aan gewerkt. Dit is vanuit Bibliotheken Mar en Fean als zeer prettig en productief ervaren. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met organisaties rond de Bibliotheek, waaronder FERS, Provinsje Fryslân en Sociaal Collectief, en is er door de gemeente Súdwest-Fryslân afgestemd met de andere gemeenten in het werkgebied van Bibliotheken Mar en Fean. Tot slot hebben de raadsleden van gemeente Súdwest-Fryslân in aanloop naar de behandeling van het bibliotheekbeleid in de raad een bezoek gebracht aan de vestiging in Sneek, waar zij door verschillende medewerkers van Bibliotheken Mar en Fean zijn bijgepraat over het brede veld dat de Bibliotheek bestrijkt. In het bibliotheekbeleid van gemeente Súdwest-

Fryslân komen dezelfde opgaven terug als in het meerjarenbeleidsplan van Bibliotheken Mar en Fean. Dit vergemakkelijkt én versterkt het samenwerken aan maatschappelijke opgaven vanuit collectieve impact.

Nieuwbouw Klameare in Workum

De gemeenteraad van Súdwest-Fryslân heeft in december 2022 besloten tot nieuwbouw van Kultuerhús Klameare in Workum. Uitgangspunt bij dit besluit tot nieuwbouw is dat de Bibliotheek te zijner tijd meeverhuist. Met betrekking tot de inrichting (omvang 225 vierkante meter) gaat het om aspecten als functionaliteit, situering in gebouw, uitstraling, toegankelijkheid en overige bouwkundige randvoorwaarden. De gemeente heeft toegezegd dat er een casco huurpand zal worden opgeleverd dat qua kwaliteit en omvang overeenkomt met de uitgangspunten van Bibliotheken Mar en Fean. Wat betreft de financiële consequenties is afgesproken dat Bibliotheken Mar en Fean als hoofdgebruiker rechtstreeks huurt van de gemeente, en de gemeente voor het gebruik een marktconforme huur in rekening brengt. Voor de financiële tegenvaller door een versnelde afschrijving kan – na alternatieven te hebben verkend – hoe dan ook worden teruggevallen op de gemeente.

Het eerste UIT Festival in De Fryske Marren

In oktober 2021 was een groot aantal verenigingen en kunst- en cultuuraanbieders uit gemeente De Fryske Marren bijeen om gezamenlijk na te denken over een cultuurdag in De Fryske Marren. Hiervoor bleek veel enthousiasme te zijn, en met de opbrengsten van de bijeenkomst zijn drie partijen (Toanhûs, Museum Joure/ Mar en Klif, Bibliotheken Mar en Fean) gevraagd de plannen verder uit te werken. De cultuurdag werd het UIT Festival, verspreid over drie locaties (Joure, Balk, Lemmer). Met lokale partijen werd de precieze invulling verder vormgegeven. Met het UIT Festival is een jaarlijks moment gecreëerd waarop culturele organisaties haar (potentiële) publiek en elkaar kunnen treffen. Een moment dat van grote waarde kan zijn voor het leggen van nieuwe verbindingen, zeker na de grote impact van de coronapandemie op het culturele veld. Ook in de andere gemeenten was Bibliotheken Mar en Fean een partner en medeorganisator van het de festivals bij de start van het culturele seizoen.

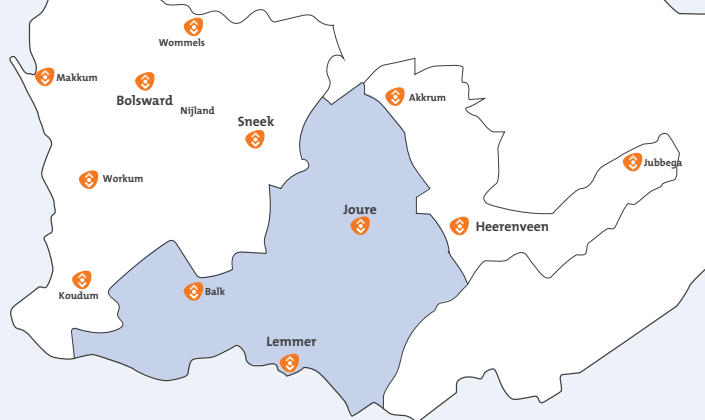
De Fryske Marren 2022

Leden **10.791**

Bezoekers **126.976**

Uitleningen **209.150**

Activiteiten **160** → Jeugd 110 → Volwassenen 50

Vergroten van taalvaardigheid

- BoekStart op 8 kinderopvanglocaties.
- BoekStart-coaches op de consultatiebureaus in Balk, Joure, Lemmer.
- Primair onderwijs: 14 dBos-scholen (de Bibliotheek *op school*) met 1171 leerlingen, en 20 dva-scholen (dienstverleningsabonnement) met 2826 leerlingen.
- Voortgezet onderwijs: 3 dBos-scholen met 979 leerlingen.
- Een Gezinsaanpak (voorlezen) voor gezinnen met een andere thuistaal dan het Nederlands.

Vergroten van digitale vaardigheden en weerbaarheid

- 108 IDO-vragen (Informatiepunt Digitale Overheid)
- 41 deelnemers aan de cursus Klik & Tik (Leren Computeren).
- 24 deelnemers aan het Digi-Taalhuis.
- We zijn gestart met een pilot om de financiële en digitale weerbaarheid van inwoners te vergroten.
- Met de AI-Parade hebben we de inwoners kennis laten maken met (de gevolgen van) kunstmatige intelligentie.

Een leven lang ontwikkelen

- Voor de jeugd organiseerden we doorlopend activiteiten op het vlak van Maken & Programmeren (21), waaronder Bloxels, Lego Challenge, Programmeren en VR-bril-sessies.
- Voor volwassenen was er in 2022 een divers aanbod cursussen en workshops, onder andere over moestuinieren, genealogie, klassieke muziek en digitale zorg.
- We zijn een belangrijke partner in Vitaal Lemmer, met informatie (themacollectie, speciale webpagina) en activiteiten op het gebied van positieve gezondheid en vitaliteit.

Verstevigen meertalige samenleving

- Alle medewerkers van Bibliotheken Mar en Fean hebben in 2022 de cursus Frysk & Meertaligheid gevolgd (FERS/NHL Stenden).
- We hebben 70 meertalige voorleestassen die continu uitgeleend zijn.
- We organiseerden verschillende activiteiten/voorstellingen op het vlak van de Fryske taal (Tomke, de Fryske ferteljas, Wurd-bingo) en meertaligheid (Maar eerst ving ik een monster, Zoek de verschillen, Lovely language challenge).
- Op de dBos-scholen wordt regelmatig aandacht besteed aan Fryske boeken. In de 'Scoor een boek!'-collectie, waar veel scholen in gemeente De Fryske Marren aan meededen, zaten drie Fryske boeken.
- Alle scholen in de dorpen zonder openbare bibliotheek ontvangen ieder kwartaal drie nieuwe Fryske boeken. Deze worden door de leesconsulent of de leerkracht gepromoot in de klas.

Versterken gemeenschappen

- Met activiteiten als Seniorcafé en Creatief Café zijn we een belangrijke ontmoetingsplek in dorpen en steden.
- We zijn mede-organisator van het UIT Festival in gemeente De Fryske Marren.
- In Lemmer zijn de inwoners betrokken bij de ontwikkeling van de *Mienskipsbibliotheek* in Lemmer: een plek van, voor en door de Lemsters.
- We werken aan het Open+-systeem: de sleutel van de Bibliotheek in handen van de mienskip.

Súdwest-Fryslân 2022

Leden **19.327**
Bezoekers **233.093**
Uitleningen **363.142**
Activiteiten **289** → Jeugd 159 → Volwassenen 130

Vergroten van taalvaardigheid

- BoekStart op 18 kinderopvanglocaties.
- Een BoekStart-coach op het consultatiebureau in Sneek.
- Primair onderwijs: 27 dBos-scholen (de Bibliotheek *op school*) met 3172 leerlingen, en 31 dva-scholen (dienstverleningsabonnement) met 4148 leerlingen.
- Voortgezet onderwijs: 4 dBos-scholen met 1147 leerlingen, en 4 dva-scholen met 449 leerlingen.

Vergroten van digitale vaardigheden en weerbaarheid

- 105 IDO-vragen (Informatiepunt Digitale Overheid)
- 56 deelnemers aan de cursus Klik & Tik (Leren Computeren).
- 18 deelnemers aan het Digi-Taalhuis.
- We zijn gestart met een pilot om de financiële en digitale weerbaarheid van inwoners te vergroten.
- Met de AI-Parade hebben we de inwoners kennis laten maken met (de gevolgen van) kunstmatige intelligentie.

Verstevigen meertalige samenleving

- Alle medewerkers van Bibliotheken Mar en Fean hebben in 2022 de cursus Frysk & Meertaligheid gevolgd (FERS/NHL Stenden).
- We hebben 70 meertalige voorleestassen die continu uitgeleend zijn.
- We organiseerden verschillende activiteiten/voorstellingen op het vlak van de Fryske taal (Tomke, de Fryske ferteljas, Wurd-bingo) en meertaligheid (Maar eerst ving ik een monster, Zoek de verschillen, Lovely language challenge).
- Op de dBos-scholen wordt regelmatig aandacht besteed aan Fryske boeken.

Versterken gemeenschappen

- Met activiteiten als Seniorcafé en Creatief Café zijn we een belangrijke ontmoetingsplek in dorpen en steden.
- We zijn een vaste partner in het Cultuurplein en het UIT Festival Súdwest-Fryslân.
- In Súdwest-Fryslân lopen meerdere projecten waarin een participatief ontwerpproces met jongeren centraal staat, waaronder The Third Space.
- We werken aan het Open+-systeem: de sleutel van de Bibliotheek in handen van de mienskip.

Een leven lang ontwikkelen

- Voor de jeugd organiseerden we doorlopend activiteiten op het vlak van Maken & Programmeren (62), waaronder Bloxels, Lego Challenge, Programmeren en VR-bril-sessies.
- Voor volwassenen was er in 2022 een divers aanbod cursussen en workshops, onder andere over moestuinieren, genealogie, klassieke muziek en digitale zorg.
- We zijn een belangrijke partner op het vlak van positieve gezondheid, met een themacollectie, speciale webpagina, en verschillende activiteiten op het gebied van positieve gezondheid en vitaliteit.

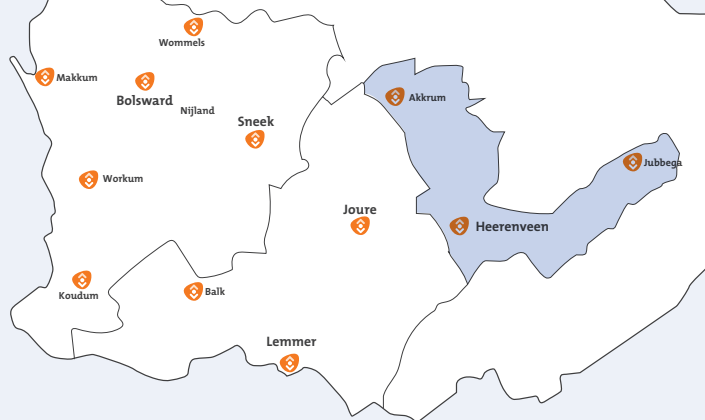
Heerenveen 2022

Leden **13.130**

Bezoekers **157.464**

Uitleningen **232.918**

Activiteiten **153** → Jeugd 74 → Volwassenen 79

Vergroten van taalvaardigheid

- BoekStart op 20 kinderopvanglocaties.
- BoekStart-coaches op de consultatiebureaus in Heerenveen, Akkrum, Jubbega.
- Primair onderwijs: 22 dBos-scholen (de Bibliotheek op school) met 3049 leerlingen, en 6 dva-scholen (dienstverleningsabonnement) met 994 leerlingen.
- Voortgezet onderwijs: 1 dBos-school met 456 leerlingen, en 7 dva-scholen met 1390 leerlingen.

Vergroten van digitale vaardigheden en weerbaarheid

- 65 IDO-vragen (Informatiepunt Digitale Overheid)
- 33 deelnemers aan de cursus Klik & Tik (Leren Computeren).
- 52 deelnemers aan het Digi-Taalhuis.
- We zijn gestart met een pilot om de financiële en digitale weerbaarheid van inwoners te vergroten.
- Met de AI-Parade hebben we de inwoners kennis laten maken met (de gevolgen van) kunstmatige intelligentie.

Een leven lang ontwikkelen

- Voor de jeugd organiseerden we doorlopend activiteiten op het vlak van Maken & Programmeren (33), waaronder Bloxels, Lego Challenge, Programmeren en VR-bril-sessies.
- Voor volwassenen was er in 2022 een divers aanbod cursussen en workshops, onder andere over moestuinieren, genealogie, klassieke muziek en digitale zorg.
- Wij geven mede-vorm aan het LeerEcosysteem Heerenveen.
- We zijn een belangrijke partner op het vlak van positieve gezondheid, met een themacollectie, speciale webpagina, en verschillende activiteiten op het gebied van positieve gezondheid en vitaliteit.

Verstevigen meertalige samenleving

- Alle medewerkers van Bibliotheken Mar en Fean hebben in 2022 de cursus Frysk & Meertaligheid gevolgd (FERS/NHL Stenden).
- We hebben 70 meertalige voorleestassen die continu uitgeleend zijn.
- We organiseerden verschillende activiteiten/voorstellingen op het vlak van de Fryske taal (Tomke, de Fryske ferteljas, Wurd-bingo) en meertaligheid (Maar eerst ving ik een monster, Zoek de verschillen, Lovely language challenge).
- Op de dBos-scholen wordt regelmatig aandacht besteed aan Fryske boeken. In de 'Scoor een boek!'-collectie, waar veel scholen in Heerenveen aan meededen, zaten drie Fryske boeken.

Versterken gemeenschappen

- Met activiteiten als Seniorcafé en Creatief Café zijn we een belangrijke ontmoetingsplek in dorpen en steden.
- Met onze culturele partners in Heerenveen hebben we het concept 'Feanomaal' gelanceerd, waarbij vitaliteit en de positieve gezondheid van de inwoners centraal staan.
- In Heerenveen is de Pop-up een belangrijke ontmoetingsplek in het centrum, waar de inwoners zelf activiteiten initiëren en organiseren. Van, voor en door de inwoners.
- We werken aan het Open+-systeem: de sleutel van de Bibliotheek in handen van de mienskip.

5. De Investeringsagenda van Bibliotheken Mar en Fean

In 2021 is besloten een deel van de reserves te investeren om de transitie naar *Mienskipsbibliotheek* te versnellen. Er is destijds bepaald dat met een current ratio van 1,2 en een solvabiliteit van >35% ruimte was voor een investering van 1,3 miljoen euro gedurende de periode 2021-2025. Deze uitgangspunten zijn in de begroting van 2022 en de meerjarenbegroting verwerkt en besproken met de gemeenten. Vanuit de Investeringsagenda zetten we extra in op zes thema's, met verschillende projecten onder elk thema.

Impuls voor de jeugd

Zowel voorschools als in het primair en voortgezet onderwijs wordt extra ingezet op leesbevordering. Met BoekStart zijn we in toenemende mate aanwezig in de kinderopvang en consultatiebureaus in ons werkgebied. Daarnaast worden er regelmatig ouderbijeenkomsten, BoekStart-inloopochtenden en bijeenkomsten voor professionals georganiseerd, om (kennis over) het belang van (voor)lezen breed te verspreiden. In het primair en voortgezet onderwijs kunnen, door extra leesconsulenten, meer scholen worden bediend. Het is de verwachting dat in de komende jaren meer scholen zich aan zullen sluiten bij de Bibliotheek *op school* (dBos). Er is onder de scholen draagvlak om mee te doen aan (landelijke) campagnes. Daarnaast zijn scholen enthousiast over de activiteiten die georganiseerd en uitgevoerd worden in de klassen. Afgelopen jaar zijn er veel activiteiten georganiseerd, waaronder groepsbezoeken in de Bibliotheek, schrijversbezoeken op de scholen, boekpromoties in de klassen, en landelijke campagnes als Read2Me! en De Jonge Jury.

Digitale inclusie / Dialoog & democratie

In 2022 is er een projectleider Digitaal Burgerschap aangesteld. Helaas is deze vanwege ziekte een groot deel van het jaar afwezig geweest. Desalniettemin loopt onder de vlag van Digitaal Burgerschap een aantal mooie projecten, waaronder:

- **The Third Space.** Een project dat de 'third space' een stap verder brengt, naar de integratie van de bibliotheek als fysieke plek én online communities en dienstverlening. Samen met jongvolwassenen (18-23 jaar) geven we vorm aan een hybride publieke ruimte, waarbij de vraag 'Hoe draagt Bibliotheken Mar en Fean bij aan het (mentale) welzijn van jongvolwassenen?' centraal staat.
- **AI-Parade.** Kunstmatige intelligentie is overal om ons heen, maar voor veel mensen toch onbekend. Het doel van de AI-Parade is om met één miljoen burgers in gesprek te gaan over AI. Begin januari startte de AI-Parade in ons werkgebied met een feestelijk opening in de Bibliotheek en Pop-up te Heerenveen. In Heerenveen was de expositie te zien, en in verschillende vestigingen werden activiteiten georganiseerd (lezingen, workshops).
- Samen met partners (FERS, FSP, Rabobank) zijn we in Bolsward een **pilot gestart rond financiële en digitale weerbaarheid van inwoners**. We zien dat mensen door diverse redenen niet altijd handige financiële keuzes maken, met soms flinke gevolgen. Tegelijkertijd merken we dat niet iedereen toegang heeft tot digitale middelen en/of de digitale vaardigheden heeft om ermee om te gaan. Hier willen we op inspelen.

Gebouw = publieke ruimte

De transitie naar een *Mienskipsbibliotheek* stelt andere eisen aan de fysieke bibliotheek. Die moet open en toegankelijk zijn. Het is een plek om samen te komen en samen te werken, te studeren of waar je komt voor de gezelligheid. Een plek van, voor en door de lokale gemeenschap. Onder dit thema lopen drie sporen:

- **Aanpassingen in de vestigingen.** Veel teams hebben aangegeven iets in de inrichting van onze bibliotheken te willen veranderen. Meer studieplekken, meer ruimte voor ontmoeting, het creëren van een huiskamergevoel, een plek waar het fijn vertoeven is. Afgelopen jaar hebben we een schenking van vrijwel nieuw meubilair en andere materialen van de ABN Amro ontvangen, waaronder zogenoemde Hubs, een afgezonderde ruimte waar (maximaal vijf) bezoekers ongestoord in alle rust kunnen overleggen en/of werken. Ideaal voor onder andere het IDO.
- **Visievorming *Mienskipsbibliotheek*.** Dit traject is afgetrapt in Lemmer, in een gezamenlijk ontwerptrajet met medewerkers en inwoners onder leiding van architect Jan David Hanrath (Ministerie van Verbeelding). Dit traject heeft enerzijds een concreet plan voor de Bibliotheek in Lemmer opgeleverd, alsook een zogenaamd 'conversation piece' waarmee we met stakeholders in gesprek kunnen gaan over het concept *Mienskipsbibliotheek*.
- **Open+.** Met het Open+-systeem kunnen bezoekers met hun bibliotheekpas buiten de gebruikelijke openingstijden terecht in de Bibliotheek, zonder aanwezigheid van onze medewerkers. In 2022 is er uitgebreid onderzoek gedaan naar de haalbaarheid en investering per vestiging voor Open+. In 2023 zal dit spoor worden vervolgd met het opstellen van een projectplan voor Sneek en Lemmer.

Binnenklimaat

Naar aanleiding van de coronapandemie is in 2020 uitvoerig onderzoek verricht naar de ventilatie in alle gebouwen van Bibliotheken Mar en Fean. Op basis hiervan is een plan van aanpak ontwikkeld en zijn in 2021 werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van het binnenklimaat.

Organisatieontwikkeling

In 2021 is binnen Bibliotheken Mar en Fean een organisatieverandering in gang gezet. Leidende principes daarin zijn 'werken vanuit de bedoeling', 'eigenaarschap en verantwoordelijkheid', en het 'benutten van de talenten van de medewerkers'. In 2022 is in dit kader samengewerkt met een externe teamcoach/organisatieadviseur, die onder andere een grote bijdrage heeft geleverd aan de interne planning- en control-cyclus (met jaarplannen, teamplannen en de HR-cyclus). Vanuit de evaluatie van de organisatieontwikkeling zal worden bekeken waar de behoefte aan extra ondersteuning en/of opleiding ligt, en zal hier op worden ingespeeld vanuit dit budget.

Ruimte voor het experiment

Wanneer medewerkers kansen zien voor een activiteit of project, is er vanuit de Investeringsagenda ruimte om hiermee te experimenteren. Voorwaarde is dat er een volledig projectplan onder ligt, en de impact van het project in kaart wordt gebracht. Onder dit thema lopen de volgende projecten:

- **LHBTIQ+.** Dit project is gestart om het thema zichtbaarder te maken voor jongeren, en meer onderling begrip bij jongeren te creëren. Er zijn twee thema-/wisselcollecties van ca. 40 titels aangeschaft, en er is een speciale pagina 'Jezelf zijn' ingericht op de BMF-website, waarop wordt verwezen naar de collectie, naar relevante partners, en naar podcasts over het thema. Daarnaast is een aantal activiteiten georganiseerd, waaronder de komst van Splinter Chabot naar de Bibliotheek in Heerenveen. Alle inspanningen leverden Bibliotheek Heerenveen de Regenboogprijs 2022 op.
- **Beter bereik kinderen 0-6 jaar (Biebguppies).** Begin 2022 is gestart met het ophalen van informatie voor het starten van een Instagram-account (Biebguppies). Per 1 april is het account gestart. Biebguppies telt inmiddels ruim 400 volgers, met boekentips voor kinderen van 0-6 jaar, en informatie over de activiteiten in de Bibliotheek. Het account is enthousiast ontvangen. Ouders geven aan beter op de hoogte te zijn van de activiteiten in de bibliotheek.

6. Organisatieontwikkeling en Bedrijfsvoering

In 2021 is het organisatieplan *Op weg naar Mienskipsbibliotheek Mar en Fean (2021-2025)* vastgesteld. Daarin wordt uitgegaan van een drietal leidende principes:

- **Werken vanuit de bedoeling.** Dus dicht bij en van betekenis voor de mensen en gemeenschappen waarvoor wij er als bibliotheek zijn. Vraag- en impactgericht. Dat vraagt meer (gezamenlijke) planvorming en evaluatie, en minder focus op activiteiten en doen (aanbodgericht).
- **Eigenaarschap en verantwoordelijkheid.** Meer regelruimte in de teams, en duidelijkheid over verantwoordelijkheden. Hierop is men aanspreekbaar.
- We benutten **de talenten van onze medewerkers** ten volle. Van de medewerkers vraagt dit dat ze hun talenten daadwerkelijk inzetten ten behoeve van de Bibliotheek en de lokale gemeenschap. Voor de organisatie betekent dit ruimte geven aan en faciliteren van talent- en professionele ontwikkeling.

In 2022 zijn op veel aspecten van de organisatie-ontwikkeling grote en goede stappen gezet.

- Een aantal medewerkers heeft deelgenomen aan de cursus 'Impactgestuurd werken' onder leiding van Sinzer. Hierdoor ontstaan meer en meer impactgerichte jaar- en projectplannen die sterk bijdragen aan het werken vanuit de bedoeling.
- In 2022 zijn met alle medewerkers gesprekken gevoerd in het kader van de nieuwe HR-cyclus. Ten behoeve van de HR-cyclus zijn formats ontwikkeld en medewerkers getraind. De evaluatie van dit proces volgt, maar de eerste geluiden zijn erg positief. Wel behoeft het benutten en ontwikkelen van talent binnen de organisatie nog een bredere visie op talentontwikkeling. Dat wordt in 2023 opgepakt.
- Een belangrijke verandering in 2022 was de overgang naar een nieuw functiehuis, Functiehuis

OB/KE. Oude functieomschrijvingen zijn vervangen door nieuwe generieke functieomschrijvingen. Hoewel bij vlagen moeizaam en emotioneel, kijken we terug op een goed ingericht en doorlopen proces, dat veel heeft gevraagd van alle betrokkenen.

- Vanuit de ambitie van de *Mienskipsbibliotheek* – een bibliotheek van, voor en door de lokale gemeenschap – werken we aan 'samensturing': samen met inwoners werken we aan publieke waarden en maatschappelijke opgaven. Op dit vlak zijn veel goede stappen gezet in 2022 – waaronder het werk en de ontwikkeling van Mienskip-meiwurkers, de Pop-up-locatie in Heerenveen en The Third Space – maar vraagt zeker nog door-ontwikkeling.
- In toenemende mate tonen de teams eigenaarschap en nemen ze verantwoordelijkheid voor hun werkgebied en de gemaakte plannen. Er zijn formats ontwikkeld voor de (voortgang van de) jaarplannen, en alle teams hebben hun plannen aan elkaar gepresenteerd. Wel hangt het nemen van initiatief en verantwoordelijkheid nog vaak aan personen. Desalniettemin zien we progressie, maar dit is een cultuurverandering. Dat kost tijd.

Ook op het vlak van bedrijfsvoering zijn goede stappen gezet in 2022. Veel tijd en aandacht is besteed aan contractbeheer: alle contracten zijn in kaart gebracht en (digitaal) geordend. Zo heeft de organisatie veel beter inzicht in lopende contracten en de juiste contractuele afspraken en informatie. Samen met FERS zijn veel processen in AFAS tegen het licht gehouden en verbeterd, onder andere met betrekking tot project-beheer en factuurafhandeling. Ook op andere vlakken zijn mooie resultaten behaald in samenwerking met FERS. Wel blijft de samenwerking met FERS een belangrijk punt van aandacht, gezien de vele personeelwisselingen bij FERS en het daarmee verdwijnen van belangrijke kennis en kunde.

Op het vlak van P&O zijn in samenwerking met studenten mooie resultaten behaald. Een groep studenten heeft een advies met betrekking tot 'employer branding' opgesteld, een andere groep heeft zich gebogen over de Werkkostenregeling (WKR), en weer een andere groep studenten heeft ons geholpen bij het inventariseren van risico's ten behoeve van de RI&E.

Tot slot heeft Marketing en Communicatie (MarCom) voortgang geboekt met betrekking tot de bekendheid, positie en werkwijze van MarCom binnen Bibliotheken Mar en Fean. Werkzaamheden vonden nog te ad hoc en te gefragmenteerd plaats. Op dit moment wordt hard gewerkt aan een beleidsplan waarin aandacht wordt besteed aan de rol en inbedding van MarCom in de organisatie.

7. De ondernemingsraad

Met de ondernemingsraad is frequent overleg gevoerd over onderwerpen die de ontwikkeling van de organisatie aangaan en die direct betrekking hebben op de arbeidsomstandigheden en (secundaire) voorwaarden van de medewerkers. De ondernemingsraad stelt zich actief op richting de achterban en heeft onder andere consultatierondes gevoerd over het nieuwe functiehuis. Over het proces van invoering van het nieuwe functiehuis heeft de ondernemingsraad instemming verleend en ze heeft daarnaast een adviesrol gehad bij de matching van de functies. Andere onderwerpen waarop advies of

instemming is verleend zijn de nieuwe HR-cyclus, het on- en offboardingsproces en uitstel van de jaaruren-systematiek, die in de nieuwe CAO is opgenomen. Daarnaast heeft de ondernemingsraad vertegenwoordigers in klankbordgroepen rondom onderwerpen als het digitaal roosteren en het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Het organisatieontwikkelplan dat in 2021 is vastgesteld is op meerdere momenten in het jaar tussen bestuurder en de ondernemingsraad geëvalueerd. De ondernemingsraad brengt een eigen jaarverslag uit.

8. Verslag van de Raad van Toezicht – Het toezicht op Bibliotheken Mar en Fean in 2022

Vanuit het toezicht is 2022 te typeren met vier trefwoorden: herstel, doorontwikkeling, strategiebepaling en externe evaluatie. Het herstel slaat natuurlijk op het achter ons laten van de coronacrisis die vooral in 2020 en 2021 een grote impact op het werk in onze bibliotheken heeft gehad. Gelukkig konden we in 2022 terug naar de reguliere manier van openstelling en werken. Daarnaast is in de Raad van Toezicht de verdere ontwikkeling van de organisatie een regelmatig thema, ook in het jaarlijkse overleg met de

ondernemingsraad. Wij vinden het belangrijk dat we blijven investeren in de bibliotheekorganisatie van de toekomst: de *Mienskipsbibliotheek*. In dat kader is er ook een nieuw meerjarenbeleidsplan goedgekeurd, waarin de ambities van Bibliotheken Mar en Fean op een actuele wijze zijn geformuleerd, voortbouwend op de ontwikkelingen die in de jaren daarvoor al zijn ingezet. Een jaar onderweg met ons nieuwe toezichtkader hebben we in december 2022 onder begeleiding van een externe deskundige ons werk geëvalueerd.

Het toezicht in 2022

In totaal zijn er negen bijeenkomsten geweest (reguliere vergaderingen, scholing en werkbezoek, thema-bijeenkomsten). Verder heeft de auditcommissie een tweetal bijeenkomsten gehad, o.a. met de accountant en daarover de raad geadviseerd. De voorzitter van de auditcommissie is nauw betrokken geweest bij het ontwikkelen van een voorstel door het Fries Bibliothekennetwerk voor de keuze van een nieuwe accountant; de Raad heeft dit voorstel vervolgens overgenomen. De commissie *Mienskipsbibliotheek* is in 2022 gestart met het uitvoeren van de opdracht zoals in het toezichtkader beschreven. De aanpak van de commissie is nog niet geheel uitgekristalliseerd. De commissie is drie keer bij elkaar geweest. De governancecommissie heeft een drietal bijeenkomsten gehad, zowel om actuele governance-ontwikkelingen te bespreken als om de voortgangsgesprekken met de directeur-bestuurder te voeren (met input van de Raad als geheel).

De voorzitter van de Raad bereidt de RvT-vergaderingen voor met de directeur-bestuurder in een bilateraal overleg. Ook is de voorzitter bij een startbijeenkomst van voorzitters van de raden van toezicht uit het Friese Bibliothekennetwerk geweest, dat in 2023 als netwerk een vervolg krijgt.

In de vergaderingen van de Raad zijn onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest (eerder is hierover in het Bestuursverslag uitgebreid gerapporteerd): onderhoudsplannen en onderhoudsvoorzieningen, ontwikkelingen in Heerenveen, evaluatie jaarplan 2021, jaarplan 2022, evaluatie organisatieplan 2021, IDO, project democratie, managementrapportages, The Third Space, jaarverslag/jaarrekening 2021, werkbezoek aan LocHal Tilburg, stand van zaken Investeringsagenda, presentatie *Mienskipsbibliotheek*, concept HR-cyclus, begroting 2023, nieuwe accountant, meerjarenbeleidsplan, vrijwilligersbijdrage leden Raad van Toezicht, halfjaarrapportage jaarplan 2022, opdrachtbevestiging controle jaarrekening 2022 en governance code cultuur.

De Raad van Toezicht voelt zich steeds goed geïnformeerd, zodat de Raad zich een goed beeld heeft kunnen vormen van de algemene gang van zaken binnen

Bibliotheken Mar en Fean. Een kanttekening maken we bij het ontbreken van een bestuurlijk kwaliteitskader; daarover hieronder meer. Afhankelijk van de status van het onderwerp is er goedkeuring gegeven aan een voorgenomen besluit van de directeur-bestuurder (voorbeeld: het meerjarenbeleidsplan) of als klankbord meegedacht over diverse beleidsontwikkelingen. Via managementrapportages hebben we telkenmale kunnen vaststellen dat de directeur-bestuurder 'in control' is op de financiën. In het verlengde hiervan heeft de directeur-bestuurder een inhoudelijk en financieel Bestuursverslag over het gevoerde beleid in 2022 voorgelegd. De jaarrekening is door accountant Eshuis Accountants en Adviseurs gecontroleerd (verklaring van hen is in deze jaarrekening opgenomen). Wij hebben de jaarrekening, zoals door de directeur-bestuurder opgemaakt, goedgekeurd en de directeur-bestuurder voor het gevoerde beleid kwijting en decharge verleend (conform artikel 20 van de statuten).

Toezichtkader en evaluatie

In november 2021 heeft de Raad van Toezicht het toezichtkader vastgesteld; 2022 was het eerste jaar dat we hiermee hebben gewerkt. Een mooi moment om de zelfevaluatie dit jaar onder begeleiding van een externe deskundige uit te voeren. We hechten aan de constructieve feedback van een 'critical friend'.

Onze 'critical friend' heeft vastgesteld dat Bibliotheken Mar en Fean met het concept van de *Mienskipsbibliotheek* een fundamentele koerswijziging heeft ingezet die door de Raad van Toezicht ook als nodig is bestempeld. Onze organisatie is volop in ontwikkeling en de Raad van Toezicht moet daar goed op aansluiten. Ons toezichtkader vormt daarvoor een prachtig uitgangspunt, maar dan komt het er wel op aan dat dit sturend werkt op de uitvoering van het toezicht in de praktijk. De Raad heeft een goede samenstelling letten op de ervaring en achtergrond van de leden. Wel blijft diversiteit een belangrijk aandachtspunt bij toekomstige vacatures. Verder concludeert de 'critical friend' dat de Raad plenair meer moet kunnen leunen op het werk in de commissies, die dan ook vaker bij elkaar zouden kunnen komen. Zij kunnen het inhoudelijke gesprek in de Raad als geheel voorbereiden zodat we gezamenlijk

meer diepgang kunnen bereiken. Met name de rol van de Mienskipsbibliotheekcommissie moet zich nog wel verder uitkristalliseren. Daarbij is de invulling van werkbezoeken aan de bibliotheken een belangrijke doelstelling. Verder hebben we aantal tips gekregen om in onze vergaderingen nog effectiever te werken als Raad en daar gaan we in 2023 mee aan de slag.

Het belangrijkste aandachtspunt voor 2023 betreft de informatiepositie van de Raad op de inhoud van het werk en het waarmaken van de ambities uit de strategie. In het toezichtkader hebben we hiervoor het bestuurlijk kwaliteitskader benoemd. In dit kader legt de directeur-bestuurder een praktische vertaling van de ambities vast met de beoogde impact en de manier waarop vastgesteld kan worden of deze beoogde impact ook gerealiseerd wordt. Oorspronkelijk was het idee om dit kader al in 2022 te ontwikkelen; dat bleek in het proces van organisatieontwikkeling echter niet haalbaar. De organisatie moet eerst meer ervaring opdoen met impactsturing om dit uiteindelijk samen te kunnen pakken in het bestuurlijke kwaliteitskader. We verwachten dat het bestuurlijk kwaliteitskader in 2023 gereed komt.

Samenstelling van de raad

De Raad van Toezicht bestond in 2022 uit de volgende personen (in alfabetische volgorde):

- De heer ir. S.A.J. Haverkamp, vicevoorzitter en voorzitter Governancecommissie.
- Mevrouw drs. I.S.A. Hollak-van Eerden, lid Auditcommissie.
- Mevrouw C. van der Meij, MSc, voorzitter commissie Mienskipsbibliotheek.
- Mevrouw mr. M.M. Spagnoletti, secretaris en lid op voordracht van de OR, lid commissie Mienskipsbibliotheek.
- De heer drs. H.G.J. Steur, voorzitter en lid Governancecommissie.
- De heer drs. T.J. Wiersma, voorzitter Auditcommissie.

Het overzicht van functies, nevenfuncties en benoemingstermijnen van de raadsleden is opgenomen in een bijlage bij dit jaarverslag.

Namens de Raad van Toezicht,

Drs. H.G.J. Steur, voorzitter

9. Over de Jaarrekening 2022

Het exploitatieresultaat (resultaat voor dotaties, onttrekkingen en toevoegingen reserves) van Stichting Bibliotheken Mar en Fean is in totaal € -344.348 (resultaat 2021 € -89.714).

De gemeenten sluiten met de volgende resultaten:

Heerenveen	€ -104.547 (resultaat 2021 € -29.485)
------------	---------------------------------------

De Fryske Marren	€ -46.242 (resultaat 2021 € -5.561)
------------------	-------------------------------------

Súdwest-Fryslân	€ -193.559 (resultaat 2021 € -54.668)
-----------------	---------------------------------------

Toelichting op het resultaat

Het exploitatieresultaat was in 2022 € -344.348. Dit is nagenoeg conform begroting. Het exploitatieresultaat is inclusief een negatief projectresultaat van € -352.615. Het negatieve projectresultaat wordt voornamelijk veroorzaakt doordat we op stoom zijn gekomen met de uitvoering van de Investeringsagenda. In 2021 zijn we gestart met deze uitvoering van deze Investeringsagenda, waarbij de opgebouwde reservegelden van ca. 1,3 miljoen, verspreid over de jaren 2021-2025 worden ingezet. Zonder het negatieve projectresultaat zou het exploitatieresultaat in 2022 € 8.267 hebben bedragen.

Heerenveen sluit 2022 af met een negatief operationeel resultaat. Dit vanwege hogere personeelskosten, bijdrage bovenlokale diensten en de overheadkosten van Bibliotheken Mar en Fean. De Fryske Marren sloot tegen de verwachting in toch met een licht positief operationeel resultaat. Er was sprake van lagere kosten voor bestuur en organisatie, huisvesting, collectie en media en bijdragen bovenlokale diensten voor scholen. Súdwest-Fryslân sluit met een klein negatief operationeel resultaat als gevolg van hogere personeelskosten, bijdrage bovenlokale diensten en de overheadkosten van Bibliotheken Mar en Fean.

Een gedetailleerde toelichting op de exploitatierekening en de balans is opgenomen in het onderdeel Jaarrekening. De belangrijkste punten zijn hieronder beschreven.

Baten en lasten

De subsidies zijn toegekend voor het in stand houden van bibliotheken in twaalf vestigingen en het uitvoeren van de activiteiten uit het beleidsplan. In Heerenveen, Súdwest-Fryslân en in De Fryske Marren is de subsidie in 2022 geïndexeerd. De baten betreffen de structurele subsidie van de gemeenten, die weliswaar jaarlijks worden vastgelegd, maar verankerd zijn in het bibliotheekbeleid van de gemeenten, dan wel in de subsidieverordening. De gemeente Heerenveen stelt jaarlijks € 16.000 beschikbaar voor het verder ontwikkelen en uitvoeren van Historische Informatiepunten (HIP's) in de gemeente.

De totale baten zijn hoger dan begroot. Dit komt met name door niet begrote subsidies, hogere indexering, hogere opbrengsten dienstverlening scholen en hogere projectbaten. De lasten zijn in totaal hoger dan begroot. Dit komt met name door hogere personeelskosten als gevolg van hogere FTE ten opzichte van de begroting en vervangingskosten ten gevolge van een hoger ziekte verzuim. De specifieke kosten zijn hoger dan begroot door niet begrote bijdragen aan externe organisaties ter versterking van het Informatiepunt Digitale Overheid. De projectkosten zijn ook hoger dan begroot. De kosten van de projecten van de Investeringsagenda zijn nagenoeg conform begroting. De hogere kosten worden veroorzaakt door de uitvoering van niet begrote projecten.

Eigen vermogen, investeringen, leningen en onderhoud

Eigen vermogen

Na resultaatbestemming bedraagt het eigen vermogen van de Stichting € 2.664.564 (2021 € 3.008.912).

Eigen vermogen vestigingen per gemeente na resultaatbestemming

Gemeente	2022	2021
Heerenveen	€ 283.697	€ 337.013
De Fryske Marren	€ 272.154	€ 264.237
Súdwest-Fryslân	€ 1.073.753	€ 1.079.952
Overhead	€ 1.034.960	€ 1.327.710

De solvabiliteit is 63% (2021 67%), waarbij het eigen vermogen wordt uitgedrukt als percentage van het totale vermogen. De liquiditeitspositie van Bibliotheken Mar en Fean is goed. Het werkkapitaal bedraagt ultimo 2022 € 1.718.002. Het is ten opzichte van 2021 met € 294.878 afgenomen. De algemene reserve is toegenomen met € 15.434.

De bestemmingsreserve voor huisvesting Lemmer blijft gehandhaafd, alsmede de reserves voor inventaris en automatisering in De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân.

Investeringen

Er is in 2022 in totaal voor € 100.092 geïnvesteerd, terwijl er oorspronkelijk € 111.250 aan investeringen was begroot.

Leningen

Bibliotheken Mar en Fean heeft per 31 december één lening. In 2022 heeft hiervoor de reguliere aflossing plaatsgevonden van € 22.689. Het resterende leningsdeel bedraagt € 90.756.

Onderhoud

De bibliotheken zijn deels gevestigd in huurpanden (8) en deels in panden welke in eigendom zijn (4). Het onderhoud van de huurpanden is grotendeels voor rekening van de verhuurders en voldoet aan de actuele eisen qua onderhoud, uitstraling en functionaliteit. De onderhoudsvoorzieningen van Akkrum, Lemmer, Balk, Sneek, Makkum en Wommels waren gebaseerd op een oude meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Deze voorzieningen zijn vrijgevallen en voor de panden in Makkum, Lemmer en Akkrum is een nieuwe MJOP gemaakt. Op basis van de nieuwe MJOP wordt er gedoteerd aan de onderhoudsvoorziening.

Voor het onderhoud aan het pand in Heerenveen geldt een andere situatie. Het is een reëel scenario dat de Bibliotheek in Heerenveen op termijn gaat verhuizen naar een ander pand. Tot die tijd wordt alleen het reguliere onderhoud gedaan en is de voorziening onderhoud bevroren.

Risico's en onzekerheden

Het grootste risico van Bibliotheken Mar en Fean, betreft de afhankelijkheid van subsidies van de drie gemeenten. Voor het jaar 2023 is dit risico afgedekt met de toegezegde subsidietoekenning bij het indienen van de begroting van 2023.

10. Verkorte Begroting 2023

Baten

Subsidies	€	4.509.100
Bibliotheekopbrengsten	€	680.900
Specifieke dienstverlening	€	133.100
Overige baten	€	19.700
Totaal baten	€	5.342.800

Lasten

Bestuur en organisatie	€	101.400
Huisvesting	€	786.400
Personeel	€	2.959.200
Administratie	€	109.500
Afschrijvingen	€	232.500
Automatisering	€	255.300
Collectie en media	€	792.800
Specifieke kosten	€	141.300
Overige bedrijfskosten	€	400
Financiële baten en lasten	€	4.000
Totaal lasten	€	5.382.800

Operationeel resultaat € **-40.000**

Projectbaten	€	109.500
Projectkosten	€	506.500
Projectresultaat	€	-397.000

Exploitatieresultaat € **-437.000**

Onttrekking aan reserves	€	-437.000
Toevoeging aan reserves	€	-
Resultaatbestemming	€	-437.000

Toelichting begroting

Het verwachte operationele resultaat c.q. het resultaat uit de gewone bibliotheekactiviteiten is € -40.000. Dit is in lijn met de voorgaande jaren. Echter het verwachte projectresultaat is € -397.000. Dit wordt met name veroorzaakt door uitgaven welke gepaard gaan met de uitvoering van de Investeringsagenda. Dit verlies is ingecalculeerd en wordt gedekt vanuit de bestemmings-reserve innovatiegelden. Het totale verwachte exploitatie-resultaat komt hiermee op € -437.000.

Bijlagen

Bijlage 1. KPI'S De Fryske Marren op een rij

Beleidsdoelstelling	Acties / resultaten
Jeugd een positieve leeservaring meegeven.	• BoekStart op 8 kinderopvanglocaties. • BoekStart-coaches op de consultatiebureaus in Balk, Joure, Lemmer. • Primair onderwijs: 14 dBos-scholen (de Bibliotheek <i>op school</i>) met 1171 leerlingen, en 20 dva-scholen (dienstverleningsabonnement) met 2826 leerlingen. • Voortgezet onderwijs: 3 dBos-scholen met 979 leerlingen. • Een Gezinsaanpak (voorlezen) voor gezinnen met een andere thuistaal dan het Nederlands. • 131.607 jeugdboeken uitgeleend, waarvan 1487 Fryske jeugdboeken. • dBos-scholen waarderen de dienstverlening van de Bibliotheek gemiddeld met een 9.
De persoonlijke ontwikkeling van inwoners ondersteunen en faciliteren.	• 41 deelnemers aan de cursus Klik & Tik (Leren Computeren); 24 deelnemers aan het Digi-Taalhuis. • In de Week van Lezen en Schrijven zijn we actief geweest op de Uitmarkt (Lemmer/Balk/Joure), met informatie voor en leerzame spellen met het publiek. • We ondernamen verschillende acties om mensen toe te leiden naar het Digi-Taalhuis: deelname aan themamiddagen GGZ, presentaties voor vrouwen met Nederlands als tweede taal, rondleidingen en informatie voor nieuwkomers, en trainingen herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid.
Fryske taal en cultuur stimuleren bij de jeugd.	• Op de dBos- en dva-scholen wordt regelmatig aandacht besteed aan Fryske boeken. • In de 'Scoor een boek!'-collectie, waar veel scholen in De Fryske Marren aan meededen, zaten drie Fryske boeken. • Alle scholen in de dorpen zonder openbare bibliotheek ontvangen ieder kwartaal drie nieuwe Fryske boeken. Deze worden door de leesconsulent of de leerkracht gepromoot in de klas.
Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt toeleiden naar werk.	• In Lemmer werkt een collega met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een arbeidsdeskundige van het UWV heeft een loonwaardebepaling voor deze medewerker gedaan. Het vastgestelde loonwaardepercentage is 50 procent. De arbeidsdeskundige ziet geen mogelijkheid om de duurzaamheid van werken te bevorderen en/of de arbeidsprestatie te verhogen. Binnen de functie die hij uitoefent, hebben we aanpassingen gedaan, zodanig dat de functie voor hem het meest passend is ingericht en de medewerker het werk zoveel mogelijk op routine kan uitvoeren. Daarnaast bieden we de medewerker extra begeleiding. • Het normloon voor de functie die deze medewerker uitoefent bedroeg in 2022 € 2.113,75 per maand bij een voltijd dienstverband (36 uur per week). De medewerker werkt echter 20 uur per week en er is sprake van een loonwaardepercentage van 50 procent. De loonwaarde van deze medewerker bedroeg in 2022 dan ook: € 2.113,75 (normloon) * 50% arbeidsprestatie * 20/36 (deeltijdfactor) = € 587,15 per maand.

Beleidsdoelstelling	Acties / resultaten
Besteding subsidie voor de cultuurcoach.	• De subsidie wordt gebruikt voor de inzet van leesconsulenten met betrekking tot de voorschoolse educatie (0-4 jaar). • Een BoekStart-coach één keer per maand een dagdeel op de consultatiebureaus in Joure, Lemmer en Balk (8 uur per week). • Een leesconsulent actief op het azc (voorlezen, ouders informeren; 2 uur per week). • Uitbreiding de Bibliotheek <i>op school</i> (dBos) met ouderbetrokkenheid onderbouw, bv. middels verteltassen met boeken in meerdere talen (o.a. Fries, Arabisch, Turks) en voorleessuggesties, en het uitnodigen van ouders in de Bibliotheek bij o.a. vakantielesen (4 uur per week). • In totaal 14 uur per week (52 x 14 x € 40 = € 29.120). • Dankzij deze subsidie kunnen wij werken aan een doorgaande leeslijn 0-18 jaar. Je kunt niet vroeg genoeg beginnen met (voor)lezen. Het legt een basis waar een kind een leven lang profijt van heeft. Met BoekStart, de Bibliotheek <i>op school</i> (dBos; vo én po) en het aanbod van producten en diensten van de Bibliotheek zetten we in op (voor)leesbevordering en taalstimulering.
Besteding aanvulling structureel tekort (€ 20.000,-).	Voorwaarde: uitsluitend m.b.t. continuering van bestaande en/of nieuwe activiteiten zoals de inzet van leesconsulenten, project sterker en/of ondersteuning in de digitale vaardigheden. De subsidie is gebruikt voor de volgende activiteiten (zie hieronder voor specificatie): • Scoor een Boek! Zet de kracht van voetbal in voor het stimuleren van leesmotivatie en leesplezier bij leerlingen en gezinnen. Leerlingen doen tijdens Scoor een Boek! 9 weken lang hun best om zoveel mogelijk boeken te lezen (oftewel scoren!) in de klas. Tijdens het hele traject worden leerlingen middels een videoboodschap extra gemotiveerd door een speler van SC Heerenveen. Aan het einde van het project een sportieve afsluiting i.s.m. Sportfun op het sportveld SC Joure in Joure. • Seniorcafé. Activiteiten, lezingen voor senioren tijdens de maandelijkse bijeenkomsten in de Bibliotheek van Joure. • Cursussen digitale vaardigheden. Digisterker en Leren Computeren in de bibliotheken van Joure, Lemmer en Balk. • Project Sterker. link • Voorlezen in Bibliotheek Lemmer. Elke zaterdag wordt er voorgelezen in de Bibliotheek in Lemmer. • Maken & Programmeren. Extra activiteiten rondom Maken & Programmeren, waaronder Lego WeDo, Microbit en activiteiten met greenscreen. • Zadenbibliotheek in Joure, Lemmer en Balk. link

Activiteit	Uren	Aantal scholen/ activiteiten	Totaal uren	Per uur/ stuk	Totaal
Scoor een Boek! – leesconsulent	8	20	200	€ 40	€ 8.000
Materialen Scoor een Boek!		20		€ 25	€ 500
Seniorcafé – act.		10		€ 200	€ 2.000
Seniorcafé		10	11	€ 40	€ 440
Digitale Cursussen	4	16	64	€ 40	€ 2.560
Project Sterker			40	€ 40	€ 1.600
Voorlezen in Bibliotheek Lemmer	2	40	80	€ 35	€ 2.800
Maken & Programmeren Extra	4	10	40	€ 40	€ 1.600
Materialen Maken & Programmeren		10		€ 25	€ 250
Zadenbibliotheek					€ 250
				TOTAAL	€ 20.000

Bijlage 2. Leden Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht:

De heer drs. H.G.J. Steur (1955)

voorzitter Raad van Toezicht en lid Governance-commissie (Tjerkwerd)

Hoofdfunctie: gepensioneerd Senior Onderwijsadviseur

Nevenfuncties: geen

Eerste benoeming: 1 januari 2020

Einde eerste termijn: 31 december 2023

De heer ir. S.A.J. Haverkamp (1958),

vice-voorzitter en voorzitter Governancecommissie (per 15 september 2016) (Stiens)

Hoofdfunctie: rector-bestuurder RSG Magister Alvinus

Nevenfunctie: lid van de Raad van Toezicht van het Natuur Museum Fryslân, lid bestuur samenwerkingsverband VO-VSO Fultura

Eerste benoeming: 1 januari 2016

Einde tweede termijn: 31 december 2023

De heer drs. T.J. Wiersma (1966),

voorzitter Auditcommissie (Sneek)

Hoofdfunctie: partner BS Adviesgroep/BS Accountants

Nevenfuncties: penningmeester Stichting Leergeld

Sneek e.o., penningmeester Stichting Elfmerenschaatstocht, secretaris Stichting Vrienden Sneekweek, penningmeester Stichting De Sneker Pan (SKS Skûtsje van Sneek), raadscommissielid Bestjoer en Finânsjes gemeente Súdwest-Fryslân

Eerste benoeming: 1 januari 2016

Einde tweede termijn: 31 december 2023

Mevrouw mr. M.M. Spagnoletti (1976),

secretaris per 14 februari 2017; lid op voordracht van de OR en lid van Mienskipsbibliotheekcommissie (Heerenveen)

Hoofdfunctie: zelfstandig fiscalist en bedrijfsjurist

Nevenfuncties: lid netwerkgroep Juristengroep

Heerenveen, lid Raad van Toezicht Stichting

Kinderopvang Leeuwarden/Sinne Kinderopvang en

parttime bestuurder Stichting Jij

Eerste benoeming: 1 januari 2017

Einde tweede termijn: 31 december 2024

Mevrouw drs. I.S.A. Hollak – van Eerden (1974),

lid Auditcommissie (Katlijk)

Hoofdfunctie: senior beleidsmedewerker/senior projectmanager bij Rijksuniversiteit Groningen

Nevenfuncties: voorzitter Medezeggenschapsraad

Tjongerschouder Mildam

Eerste benoeming: 1 januari 2021

Einde eerste termijn: 31 december 2024

Mevrouw L.C. van der Meij MSc (1970),

lid van Mienskipsbibliotheekcommissie (Lemmer)

Hoofdfunctie: directeur Leeuwarden Student City

Nevenfuncties: geen

Eerste benoeming: 1 januari 2021

Einde eerste termijn: 31 december 2024

2. Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2022

(na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021	PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
	€	€		€	€
Vaste activa			Eigen vermogen		
Materiële vaste activa (1)	1.074.947	1.200.813	Reserves (4)	2.664.564	3.008.912
	1.074.947	1.200.813		2.664.564	3.008.912
Vlottende activa			Vreemd vermogen		
Vorderingen (2)	151.284	271.596	Voorzieningen (5)	60.318	114.025
Liquide middelen (3)	3.006.080	3.008.472	Langlopende schulden (6)	68.067	90.756
			Kortlopende schulden (7)	1.439.362	1.267.188
	3.157.364	3.280.068		1.567.747	1.471.969
Totaal activa	4.232.311	4.480.881	Totaal passiva	4.232.311	4.480.881

2.2 Exploitatierekening 2022

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Baten			
Subsidies (8)	4.378.034	4.159.200	4.148.165
Bibliotheekopbrengsten (9)	678.274	697.500	687.811
Specifieke dienstverlening (10)	199.082	145.100	125.556
Overige baten (11)	11.189	17.600	19.476
Projectbaten (12)	213.184	137.400	196.360
Totaal baten	5.479.763	5.156.800	5.177.368
Lasten			
Bestuur en organisatie (13)	107.774	120.700	96.650
Huisvesting (14)	734.158	772.412	705.554
Afschrijvingen (15)	221.523	220.978	221.337
Personeel (16)	3.033.337	2.802.300	2.756.143
Administratie (17)	109.588	125.800	106.217
Transport (18)	1.467	0	142
Automatisering (19)	180.437	183.110	220.699
Collectie en media (20)	794.286	788.000	720.772
Specifieke kosten (21)	57.722	9.100	15.167
Overige kosten (22)	3.703	0	90
Projectkosten (23)	565.799	441.400	406.427
Totaal lasten	5.809.794	5.463.800	5.249.198
Operationeel resultaat	-330.031	-307.000	-71.830
Rentebaten (24)	205	0	171
Rentelasten (25)	14.522	17.000	18.055
Exploitatieresultaat	-344.348	-324.000	-89.714
Onttrekking aan reserves/fondsen	-374.566	-324.000	-1.224.628
Toevoeging aan reserves/fondsen	30.218	0	1.134.914
Resultaatbestemming	-344.348	-324.000	-89.714

2.3 Resultaatbestemming 2022

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Heerenveen			
Mutatie algemene reserve	-14.784	-14.500	-228.094
Mutatie bestemmingsreserve legaten	-38.532	0	0
	-53.316	-14.500	-228.094
De Fryske Marren			
Mutatie algemene reserve	7.917	-14.700	-215.520
	7.917	-14.700	-215.520
Súdwest-Fryslân			
Mutatie algemene reserve	22.301	-16.300	-752.514
Mutatie bestemmingsreserve dekking afschrijving	-28.500	0	-28.500
	-6.199	-16.300	-781.014
Algemeen			
Mutatie bestemmingsreserve innovatiegelden	-292.750	-278.500	1.134.914
	-292.750	-278.500	1.134.914
Totaal resultaatbestemming	-344.348	-324.000	-89.714

2.4 Kasstroomoverzicht

(volgens de indirecte methode)

Omschrijving	2022	2021
	€	€
Operationeel resultaat	-330.031	-71.830
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	225.957	223.534
Mutaties voorzieningen	-53.707	-12.127
Mutaties in werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	120.312	-77.314
Mutatie kortlopende schulden	172.174	157.472
Intrest		
Ontvangen rente	205	171
Betaalde rente	-14.522	-18.055
Kasstroom uit operationele activiteiten	120.388	201.851
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa	-100.091	-281.439
Desinvesteringen van materiële vaste activa	0	24.773
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-100.091	-256.666
Financieringsactiviteiten		
Opgenomen langlopende schulden	0	0
Aflossingen langlopende schulden	-22.689	-22.689
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-22.689	-22.689
Mutatie geldmiddelen	-2.392	-77.504

2.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Voornaamste activiteiten

De stichting is statutair gevestigd in de gemeente Súdwest-Fryslân. De stichting heeft ten doel in de gemeenten Heerenveen, De Fryske Marren en Súdwest Fryslân openbare bibliotheken op te richten en in stand te houden voor het beschikbaar stellen van media en informatie aan een ieder.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de stichting zullen toevloeien

en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt, wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd indien de rechtspersoon beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Indien sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen, terreinen en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

Overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Periodiek groot onderhoud wordt verwerkt via een voorziening groot onderhoud.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfs-waarde en de opbrengstwaarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Onderhanden projecten

In de waardering van onderhanden projecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project en andere externe kosten die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), begrepen.

De toerekening van opbrengsten en kosten op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode) per balansdatum. Uitgaven die verband houden met projectkosten die na de balansdatum tot te verrichten prestaties leiden, worden als activa verwerkt indien het waarschijnlijk is dat ze in een volgende periode zullen leiden tot opbrengsten. Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten als last verwerkt.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Eigen vermogen

Algemene reserve/ egalisatierekening

Reserve waarin het resultaat na resultaatbestemming wordt gemuteerd. Het betreft in beginsel een vrije reserve, eventuele beperkingen kunnen zijn opgelegd door de subsidieverstrekker in de subsidievoorwaarden. Hiertoe wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserve

Reserve waaraan een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven door het bestuur van de Bibliotheek. Dotaties aan en onttrekkingen uit deze reserves vindt plaats door middel van resultaatbestemming. De beperkte doelstelling van de reserve wordt uiteengezet in de toelichting op de balans.

Bestemmingsfonds

Reserve waaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven door derden. Dotaties aan en onttrekkingen uit deze reserves vindt plaats door middel via resultaatbestemming.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde wordt vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voor verwachte kosten inzake onderhoud van panden, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en de periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkend uit een meerjarenonderhoudsplan. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverrentemethode. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de

geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten worden alleen verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen naar de stichting zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden ingeschat.

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen vergoeding indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen worden gerealiseerd en betrouwbaar kunnen worden bepaald.

De mate waarin prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Indien het resultaat van een onderhanden project niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten. Zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zijn gerealiseerd en de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden worden zij verantwoord als subsidie

opbrengsten. Subsidies ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op het geïnvesteerde bedrag. De vooruitontvangen bedragen (zowel kort- als langlopend) worden onder de overlopende passiva opgenomen en worden systematisch in de staat van baten en lasten opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten bestaan voor een groot deel uit ontvangen contributies en telaatgelden. De opbrengsten worden verantwoord naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

De verplichting uit hoofde van beloningen tijdens dienstverband wordt gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenlasten

De pensioenverplichtingen aan de werknemers zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds "Pensioenfonds Openbare Bibliotheken". Het betreft een middelloonregeling, waarbij het pensioen afhankelijk is van het salaris en het aantal deelnemersjaren. Als de financiële middelen van het pensioenfonds het toelaten, wordt het pensioen jaarlijks geïndexeerd. De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds Openbare Bibliotheken bedraagt per balansdatum 123,6%. De over het boekjaar verschuldigde premie wordt ten laste van het resultaat gebracht.

Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Verder wordt beoordeeld of er naast de premie andere verplichtingen zijn uit toezeggingen aan werknemers. In dat geval wordt een voorziening opgenomen.

De stichting heeft per balansdatum geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij pensioenfonds, anders dan het effect van eventuele hogere toekomstige premies. Voor pensioenfondsen gelden financiële spelregels. Daarin zijn eisen opgenomen waaraan onze financiële positie moet voldoen. Gedurende 2021 was de beleidsdekkingsgraad hoger dan het vereiste niveau en had het pensioenfonds voldoende buffers om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Cao-partijen hebben begin 2022 een opdrachtaanvaardingsovereenkomst gesloten met het Pensioenfonds Openbare Bibliotheken (POB) voor een periode van twee jaar (2022 en 2023). De totale pensioenpremie stijgt met 1% naar 20,7%. Van die 1% komt 0,75% voor rekening van de werkgever en 0,25% voor rekening van de werknemer. De door POB vast te stellen deelnemersbijdrage bedraagt in 2023 circa 8,19% van de pensioengrondslag.

Het opbouwpercentage ouderdomspensioen stijgt van 1,55% (2022) naar 1,63% (2023). Het opbouwpercentage partnerpensioen blijft 1,085%. Het wezenpensioen wordt evenredig verhoogd, ook voor toekomstige deelnemers-jaren.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele lease-contracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd.

Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld op basis van de indirecte methode.

Toerekening per gemeente

Baten en lasten die direct toerekenbaar zijn aan een gemeente worden toegerekend aan de betreffende gemeente. Baten en lasten voor de Bibliotheek *op school* worden toegerekend op basis van leerlingaantallen in de deelnemende gemeenten. Overheadkosten worden toegerekend op basis van inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten.

2.6 Toelichting op de balans

1. Materiële vaste activa	MVA in uitvoering	gebouwen	inrichting & inventaris	automatisering	Totaal
	€	€	€		
Boekwaarde per 31 December 2021					
Aanschaffingswaarde	0	1.790.988	2.851.896	543.378	5.186.262
Cumulatieve afschrijvingen	0	-1.534.323	-2.008.604	-442.522	-3.985.449
	0	256.665	843.292	100.856	1.200.813
Mutaties					
Investeringen	59.385	0	17.714	22.992	100.091
Desinvesteringen	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	-44.307	-151.846	-29.804	225.957
	59.385	-44.307	-134.132	-6.812	125.866
Boekwaarde per 31 December 2022					
Aanschaffingswaarde	59.385	1.790.988	2.869.610	566.370	5.286.353
Cumulatieve afschrijvingen	0	-1.578.630	-2.160.450	-472.326	4.211.406
	59.385	212.358	709.160	94.044	1.074.947
Afschrijvingspercentages	0%	2-10%	10-20%	20%	

De MVA in uitvoering betreft investeringen in de dakbedekking van de vestiging Lemmer.

De WOZ-waarden van de panden in Akkrum, Heerenveen, Lemmer en Makkum bedragen in totaal € 2.047.000 (waardepeil 01-01-2021).

2. Vorderingen	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Handelsdebiteuren		
Debiteuren	36.191	133.392
	36.191	133.392
Belastingen en premies SV		
Te vorderen BTW	71.060	65.767
	71.060	65.767
Overige vorderingen		
Nog te ontvangen bedragen	17.597	12.074
Vooruitbetaalde kosten (overlopende activa)	11.937	55.118
Nog te factureren bedragen projecten	4.339	0
Overige vorderingen	10.160	5.245
	44.033	72.437
Totaal vorderingen	151.284	271.596

Er zijn geen vorderingen met een looptijd langer dan een jaar. Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid van debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.

3. Liquide middelen	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Banktegoeden	3.003.012	3.003.558
Kassen bibliotheken	2.743	4.049
Gelden onderweg	325	865
	3.006.080	3.008.472

De banktegoeden worden gehouden bij de Rabobank en de ABN AMRO bank en staan vrij ter beschikking.

4. Reserves	31-12-2021	onttrekking	dotatie	31-12-2022
	€	€		
Reserves Heerenveen				
Algemene reserve	165.455	-14.784	0	150.671
Bestemmingsreserve personeel	19.389	0	0	19.389
Bestemmingsreserve legaten	152.169	-38.532	0	113.637
	337.013	-53.316	0	283.697
Reserves De Fryske Marren				
Algemene reserve	198.665	0	7.917	206.582
Bestemmingsreserve huisvesting Lemsterland	20.461	0	0	20.461
Bestemmingsreserve integratiegelden	2.201	0	0	2.201
Bestemmingsreserve inventaris/automatisering	20.000	0	0	20.000
Bestemmingsreserve personeel	22.910	0	0	22.910
	264.237	0	7.917	272.154
Reserves Súdwest-Fryslân				
Algemene reserve	683.104	0	22.301	705.405
Bestemmingsreserve dekking afschrijvingen	256.500	-28.500	0	228.000
Bestemmingsreserve integratiegelden	36.481	0	0	36.481
Bestemmingsreserve inventaris/automatisering	66.866	0	0	66.866
Bestemmingsreserve personeel	37.001	0	0	37.001
	1.079.952	-28.500	22.301	1.073.753
Reserves algemeen				
Bestemmingsreserve personeel	192.796	0	0	192.796
Bestemmingsreserve innovatiegelden	1.134.914	-292.750	0	842.164
	1.327.710	-292.750	0	1.034.960
Totaal reserves	3.008.912	-374.566	30.218	2.664.564

In 2021 heeft een herbestemming van de algemene reserves plaats gevonden. Een substantieel deel van de algemene reserves (€ 1.300.000) wordt in de periode 2021 - 2025 ingezet voor de uitvoering van de investeringsagenda. Er is besloten om hiervoor een afzonderlijke bestemmingsreserve innovatiegelden te vormen. De gelden zijn in 2021 via een verdeelsleutel aan deze bestemmingsreserve toegevoegd. De verdeelsleutel is met goedkeuring van de Raad van Toezicht vastgesteld. De onttrekking bestemmingsreserve innovatiegelden betreft de in 2022 gemaakte kosten van de projecten behorende tot de investeringsagenda.

4. Reserves (vervolg)

Algemene reserves

De algemene reserves zijn ontstaan uit positieve exploitatieresultaten in de desbetreffende gemeenten.

Bestemmingsreserve dekking

In Súdwest Fryslân is er een bestemmingsreserve gevormd ter dekking van toekomstige afschrijfkosten van activa in Bolsward.

Bestemmingsreserves personeel

De bestemmingsreserves personeel van Heerenveen, De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân en algemeen zijn voor eventuele toekomstige exploitatiekosten als gevolg van reorganisaties en of transitiekosten.

Bestemmingsreserve legaten

De bestemmingsreserve legaten bestaat uit een restant van giften ten behoeve van de Bibliotheek in Heerenveen.

Bestemmingsreserve huisvesting

De bestemmingsreserve huisvesting Lemsterland is ten behoeve van toekomstige investeringen in de huisvesting van Bibliotheek Lemmer.

Bestemmingsreserve integratiegelden

De bestemmingsreserves integratiegelden van De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân zijn voor toekomstige vernieuwingsprojecten.

Bestemmingsreserve inventaris/automatisering

De reserves inventaris/automatisering van De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân zijn ten behoeve van toekomstige investeringen in inventaris en automatisering in deze gemeenten.

Bestemmingsreserve innovatiegelden

Ten behoeve van de realisatie van de investeringsagenda is een reserve innovatiegelden gevormd. De gelden zijn afkomstig uit de algemene reserve en zullen in de periode van 2021 - 2025 worden ingezet.

5. Voorzieningen	31-12-2022	onttrekking	vrijval	dotatie	31-12-2022
	€	€	€	€	€
onderhoud gebouw Heerenveen	31.629	0	0	0	31.629
onderhoud gebouw Akkrum	5.000	0	5.000	1.579	1.579
onderhoud gebouw Lemmer	5.000	5.000	0	7.394	7.394
onderhoud gebouw Balk	6.048	0	6.048	0	0
onderhoud gebouw Sneek	20.956	0	20.956	0	0
onderhoud gebouw Makkum	16.187	0	16.187	5.729	5.729
onderhoud gebouw Wommels	9.000	0	9.000	0	0
jubilea	20.205	6.218	0	0	13.987
	114.025	11.218	57.191	14.702	60.318

In 2022 is de voorziening groot onderhoud herijkt. Op basis van de herijking zijn alle opgebouwde bedragen met uitzondering van Heerenveen en Lemmer vrijgevallen. Heerenveen blijft nog staan omdat het nog niet zeker is of de Bibliotheek in de toekomst gaat verhuizen. In Lemmer is er sprake geweest van gepland onderhoud. Voor Akkrum, Lemmer en Makkum is op basis van de herziene MJOP gedoteerd.

De voorziening jubilea wordt jaarlijks geactualiseerd.

6. Langlopende schulde	onttrekking	opname	aflossing	31-12-2022
	€	€	€	€
Bank Nederlandse Gemeenten	113.445	0	22.689	90.756
	113.445	0	22.689	90.756
Kortlopende aflossingsverplichtingen (< 1 jaar)	-22.689	0	0	-22.689
	90.756	0	22.689	68.067

Voor de financiering van het pand in Heerenveen is in 1996 een lineaire hypotheeklening van € 680.670 afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten met een looptijd van 30 jaar. De rente bedraagt thans 3,75%.

7. Kortlopende schulden	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Crediteuren		
Crediteuren	287.169	296.218
	287.169	296.218
Onderhanden projecten		
Historisch informatiepunt Jubbega	10.669	9.062
Historisch informatiepunt Heerenveen	14.181	5.879
Boekstart Heerenveen	0	14.294
Culturele partners Heerenveen	0	2.733
SJD om de hoek	0	84.339
Laaggeletterdheid	10.000	562
Informatiepunt Digitale Overheid	0	7.835
Taal & Tablets	1.396	8.435
Leesplezier voor kinderen	0	4.000
Welzijn op recept	6.792	0
18 jarigenproject	29.000	0
Leerecosysteem Heerenveen	35.018	0
	107.056	137.139
Overige schulden		
Vooruitontvangen contributies	396.402	404.225
Vooruitontvangen dienstverlening scholen (dBos)	42.156	44.334
Vooruitontvangen bedragen	14.862	0
Nog te betalen bedragen	94.309	9.877
Af te rekenen projecten	56.703	0
Aflossingsverplichting hypotheek	22.689	22.689
Leden deposito's	17.321	14.389
Vakantiegeldrechten	106.151	85.882
Verlofrechten	85.223	66.074
Te betalen loonheffing en sociale lasten	95.782	62.389
Te betalen pensioenlasten	89.172	70.930
Overlopende passiva	0	41.168
Overige schulden	24.367	11.874
	1.045.137	833.831
Totaal kortlopende schulden	1.439.362	1.267.188

2.7 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Huurverplichtingen locaties

Jubbega	huur	€ 34.076	per jaar	einddatum 30-06-2030	opzegtermijn 1 jaar
Joure	huur	€ 102.617	per jaar	onbepaalde tijd	opzegtermijn 6 maanden
Balk	huur	€ 43.377	per jaar	einddatum 02-01-2029	opzegtermijn 1 jaar
Sneek	huur	€ 162.425	per jaar	einddatum 01-07-2024	opzegtermijn 6 maanden
Bolsward	huur	€ 32.319	per jaar	einddatum 31-12-2030	opzegtermijn 1 jaar
Workum	huur	€ 16.525	per jaar	einddatum 24-05-2026	opzegtermijn 1 jaar
Koudum	huur	€ 10.004	per jaar	einddatum 31-12-2024	opzegtermijn 1 jaar
Wommels	huur	€ 62.248	per jaar	einddatum 01-08-2023	opzegtermijn 9 maanden

Leaseverplichtingen

Betaalautomaten	lease	€ 17.483	per jaar	einddatum 06-11-2024
Multifunctionals	lease	€ 3.288	tot en met einddatum 30-09-2023	

2.8 Toelichting op de exploitatierekening

8. Subsidies	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Structurele subsidies			
Exploitatiesubsidie Heerenveen	1.002.685	998.900	992.757
Exploitatiesubsidie Heerenveen bestemd voor HIPS	-16.000	0	-16.000
Exploitatiesubsidie Heerenveen nabetaling	39.310	0	28.085
Exploitatiesubsidie De Fryske Marren	1.039.207	1.039.200	1.013.636
Exploitatiesubsidie Súdwest-Fryslân	2.148.772	2.106.200	2.105.813
Exploitatiesubsidie Súdwest-Fryslân bestemd voor strandbieb	-5.000	0	-5.000
	4.208.974	4.144.300	4.119.291
Incidentiële subsidies			
Friese subsidie	0	0	7.085
Subsidie Empatec	5.831	5.400	5.764
Informatiepunt digitale overheid	158.861	0	0
Overige subsidies	4.368	9.500	16.025
	169.060	14.900	28.874
	4.378.034	4.159.200	4.148.165

De exploitatiesubsidies worden verkregen van de overheid via de gemeenten waarin Bibliotheken Mar en Fean actief is. Voor het verkrijgen van deze subsidies gelden een aantal belangrijke voorwaarden:

- Subsidies moeten worden besteed aan activiteiten waarvoor de subsidies zijn aangevraagd.
- Achteraf moet een overzicht van de activiteiten die zijn uitgevoerd worden toegestuurd.
- Achteraf moet een overzicht van de inkomsten en uitgaven (financieel verslag) worden toegestuurd.
- Achteraf moet een balans met toelichting van het afgelopen tijdvak worden ingestuurd.
- Achteraf moet een accountantsverklaring van een onafhankelijk accountant worden toegestuurd.
- Het gaat hier om een controleverklaring als bedoeld in art. 393 lid 1 boek 2 Burgerlijk Wetboek.

De exploitatiesubsidies zijn t/m 2021 vastgesteld.

9. Bibliotheekopbrengsten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Contributies	657.329	672.432	670.417
Overige bibliotheekopbrengsten	20.945	25.068	17.394
	678.274	697.500	687.811

De bibliotheekopbrengsten zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door dalende ledenaantallen. Hierdoor dalen de opbrengsten uit contributies. De gemiddelde jaarlijkse daling bedraagt circa 1,5%.

10. Specifieke opbrengsten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Opbrengst dienstverlening scholen	152.851	85.375	91.328
Detachering	4.795	19.700	20.897
Verhuur	8.100	16.014	6.526
Overige specifieke opbrengsten	33.336	24.011	6.805
	199.082	145.100	125.556

De specifieke opbrengsten zijn hoger dan begroot. Met name de opbrengsten met betrekking tot de dienstverlening scholen is hoger. Dit komt door meer eenmalige opbrengsten gedurende het jaar 2022. De opbrengsten detachering zijn lager dan begroot vanwege het beëindigen van de financiering voor het centraal collectioneren. De post verhuur is te hoog begroot. In de overige specifieke opbrengsten zijn de opbrengsten scheefgroei collectionering opgenomen. Dit was niet begroot.

11. Overige baten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Overige baten	11.189	17.600	19.476
	11.189	17.600	19.476

12. Projectbaten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Projectbaten	213.184	137.400	196.360
	213.184	137.400	196.360

De projectbaten zijn fors hoger dan begroot. Dit komt door een aantal nieuwe projecten welke in de loop van 2022 zijn gestart en welke niet waren voorzien. De projectbaten hebben een incidentieel karakter en worden door zowel overheden als stichtingen verstrekt. Bij de projectkosten (23) wordt de verdeling van de projectbaten nader toegelicht.

13. Bestuurskosten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Promotie/representatie	10.694	18.590	11.921
Publiciteit/voorlichting	17.512	35.049	20.049
Contributies	25.071	23.964	21.534
Accountantskosten	13.113	10.674	12.213
Advieskosten	6.794	4.687	13.579
Overige bestuurskosten	34.590	27.736	17.354
	107.774	120.700	96.650

De bestuurs- en organisatiekosten zijn lager dan begroot. Met name de kosten met betrekking tot promotie en publiciteit zijn lager dan begroot. De overige bestuurskosten zijn hoger dan begroot. Dit komt met name door extra kosten betreffende het meerjarenbeleidsplan en externe begeleiding.

14. Huisvesting	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Huur	454.409	440.796	421.057
Dotatie onderhoud gebouwen	14.702	4.904	0
Vrijval onderhoud gebouwen	-57.192	0	0
Onderhoud	43.836	52.507	52.750
Kleine aanschaffingen	15.842	7.238	21.322
Schoonmaak	69.013	71.006	66.902
Gas, water en elektra	120.368	121.724	98.227
Belastingen	25.852	29.751	24.766
Verzekeringen	17.000	14.905	15.370
Beveiliging	9.613	11.415	3.395
Overige huisvestingskosten	20.715	18.166	1.764
	734.158	772.412	705.554

De huisvestingskosten zijn lager dan begroot. Dit wordt name veroorzaakt door de vrijval van de onderhoudsvoorzieningen en lagere kosten onderhoud.

15. Afschrijvingen	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Afschrijvingskosten gebouwen	44.307	44.256	44.307
Afschrijvingskosten inrichting en inventaris	151.846	146.932	154.245
Afschrijvingskosten automatisering	29.804	29.790	24.203
Dekking project	-4.434	0	-1.418
	221.523	220.978	221.337

16. Personeel	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Lonen en salarissen	2.142.671	1.930.893	1.916.995
Ontvangen ziekengeld en overige uitkeringen	-53.621	0	-42.598
Sociale lasten	402.557	341.549	316.714
Pensioenlasten	336.679	293.748	289.988
Overige personeelskosten	205.051	236.110	275.044
	3.033.337	2.802.300	2.756.143
FTE	52,3	50,3	47,3

De personeelskosten zijn hoger dan begroot. Dit komt met name door de hogere FTE ten opzichte van de begroting en vervangingskosten ten gevolge van een hoger ziekte verzuim. Het ontvangen ziekengeld is in 2022 fors hoger dan begroot.

17. Administratie	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Kantoorkosten	18.773	31.447	15.397
Porti	13.002	9.519	10.824
Telefonie	15.289	18.430	18.034
Administratiekosten	56.761	56.637	56.737
Overige administratiekosten	5.763	9.767	5.225
	109.588	125.800	106.217

18. Transport	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Transport derden	1.467	0	142
	1.467	0	142

19. Automatisering	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Leasekosten automatisering	19.986	999	21.365
Onderhoud	69.951	106.636	125.708
Licenties	49.494	27.921	33.905
Contributie inning	25.336	28.854	23.198
Communicatiekosten	6.802	6.366	7.517
Overige automatiseringskosten	8.868	12.334	9.006
	180.437	183.110	220.699

De automatiseringskosten zijn nagenoeg conform begroting. De grootste verschillen betreffen leasekosten automatisering (te laag begroot), onderhoud (minder onderhoud en kleine aanschaffing dan begroot) en licenties (verschuiving licentiekosten).

20. Collectie & media	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Boeken en andere media	566.900	529.726	517.804
Leenrechtvergoeding	88.414	136.372	104.865
Tijdschriften en dagbladen	96.899	70.249	60.856
Bewerkingskosten	34.278	39.128	31.094
Overige kosten collectie & media	7.795	12.525	6.153
	794.286	788.000	720.772

De post media (inclusief tijdschriften) is onder andere hoger dan begroot door de hogere inkoopprijzen per stuk. De leenrechtvergoeding is gebaseerd op uitleningen. De uitleningen waarop de leenrechtvergoeding gebaseerd zijn lager dan begroot.

21. Specifieke kosten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Ontmoeting en debat	10.434	214	5.371
Kosten dienstverlening	16.495	2.915	8.081
Overige specifieke kosten	30.793	5.971	1.715
	57.722	9.100	15.167

De posten ontmoeting en debat en kosten dienstverlening zijn te laag begroot. De overige specifieke kosten zijn hoger door eenmalige kosten naar aanleiding van het Informatiepunt Digitale Overheid.

22. Overige kosten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Overige kosten	3.703	0	90
	3.703	0	90

23. Projectkosten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Projectkosten	565.799	441.400	406.427
	565.799	441.400	406.427

Project	Kosten	Baten	Resultaat
	€	€	€
HIP Jubbega	2.881	2.881	0
HIP Heerenveen	3.210	3.210	0
Boekstart Heerenveen	14.295	14.294	-1
Culturele partners Heerenveen	63.081	63.081	0
Pop up bibliotheek Heerenveen	28.668	0	-28.668
SJD om de hoek	44.056	44.056	0
Leerecosysteem Heerenveen	9.982	9.982	0
Nieuwe bibliotheek Heerenveen	9.864	0	-9.864
Cultuurdag Fryske Marren	30.750	26.000	-4.750
Strandbibliotheek Makkum	14.971	5.195	-9.776
Bolswarder Duwtje	15.593	10.000	-5.593
Laaggeletterdheid	383	562	179
Informatiepunt Digitale Overheid	7.833	7.835	2
Taal & Tablets	7.039	7.039	0
Leesplezier voor kinderen	4.025	4.000	-25
Third Space	5.332	5.332	0
AI-Parade	9.369	8.000	-1.369
Welzijn op recept	1.717	1.717	0
Binnenklimaat	4.707	0	-4.707
Organisatie-ontwikkeling	100.825	0	-100.825
Impuls aan de Jeugd	68.921	0	-68.921
Gebouwen/publieke ruimte	21.708	0	-21.708
Ruimte voor het experiment	7.820	0	-7.820
Dialogoog en democratie	88.769	0	-88.769
	565.799	213.184	-352.615

De projectkosten zijn fors hoger dan begroot. Dit komt door een aantal nieuwe projecten welke in de loop van 2022 zijn gestart en welke niet waren voorzien. Deze projectkosten hebben een incidentieel karakter.

24. Rentebaten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Rente banksaldo's	205	0	171
	205	0	171

25. Rentelasten	2022	Begroting	2021
	€	€	€
Rente banksaldo's	10.660	12.000	13.342
Hypotheekrente	3.862	5.000	4.713
	14.522	17.000	18.055

2.9 Verantwoording WNT

Stichting Bibliotheken Mar en Fean

De WNT is van toepassing op Stichting Bibliotheken Mar en Fean. Het voor Stichting Bibliotheken Mar en Fean toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (algemene bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022	R.N. Heegsma
Functiegegevens	directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 100.983
Beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremie)	€ 13.834
Subtotaal	€ 114.817
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	€ 114.817
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.
Gegevens 2021	R.N. Heegsma
Functiegegevens	directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 98.671
Beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremie)	€ 13.134
Subtotaal	€ 111.805
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000
Bezoldiging	€ 98.671

Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.800 of minder.

Leden Raad van Toezicht	Functie
H.G.J. Steur	voorzitter
M.M. Spagnoletti	lid
L.C. van der Meij	lid
I.S.A. Hollak - van Eerden	lid
T.J. Wiersma	lid
S.A.J. Haverkamp	lid

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging maar een onkostenvergoeding.

2.10 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die toelichting vereisen.

2.11 Vaststelling en ondertekening

De bestuurder van Stichting Bibliotheken Mar en Fean te Súdwest-Fryslân heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld op 20 April 2023:

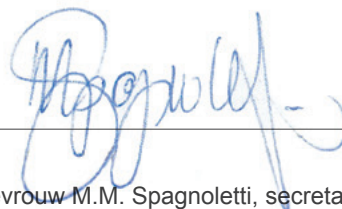

mevrouw R.N. Heegsma, directeur/bestuurder

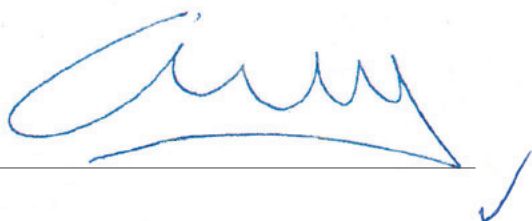
De leden van de Raad van Toezicht van Stichting Bibliotheken Mar en Fean te Súdwest-Fryslân hebben de jaarrekening 2022 goedgekeurd op 20 april 2023.

de heer H.G.J. Steun, voorzitter

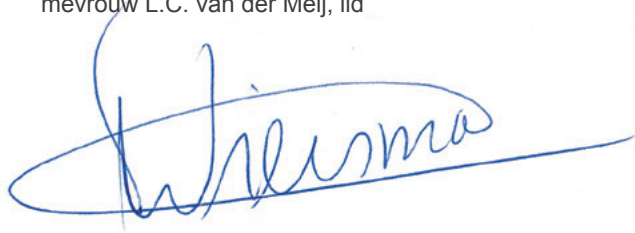
mevrouw M.M. Spagnoletti, secretaris

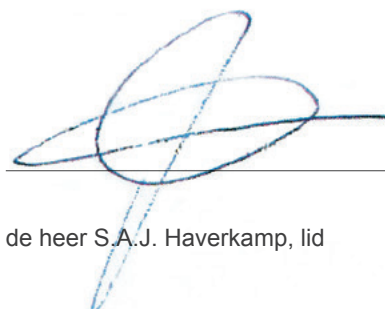
mevrouw L.C. van der Meij, lid

mevrouw I.S.A. Hollak, auditcommissie

de heer T.J. Wiersma, auditcommissie

de heer S.A.J. Haverkamp, lid

3. Overige gegevens

3.1 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Bibliotheken Mar en Fean

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Bibliotheken Mar en Fean te Súdwest-Fryslân gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bibliotheken Mar en Fean per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen krachtens de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2022.
2. De staat van baten en lasten over 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bibliotheken Mar en Fean zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van RJ-640 vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur van Stichting Bibliotheken Mar en Fean is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

- Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 20 april 2023

Eshuis Registeraccountants B.V.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden.

drs. S. Hofsteenge RA

4. Bijlagen

Bijlage A - Exploitatierkening Heerenveen 2022

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Baten			
Subsidies	1.068.071	998.900	1.006.707
Bibliotheekopbrengsten	187.418	191.500	188.491
Specifieke dienstverlening	2.383	6.100	720
Diverse baten	1.787	5.300	918
Projectbaten	144.728	24.000	156.237
Totaal baten	1.404.387	1.225.800	1.353.073
Lasten			
Bestuur en organisatie	6.698	15.000	9.184
Huisvesting	113.590	109.338	98.545
Afschrijvingen	57.571	57.014	60.302
Personeel	491.867	439.900	443.405
Administratie	5.358	9.600	3.622
Transport	1.026	0	0
Automatisering	10.142	13.348	30.997
Collectie en media	165.876	181.600	173.057
Specifieke kosten	5.300	500	111
Overige kosten	98	0	40
Projectkosten	234.811	77.200	180.460
Bijdrage overhead	166.668	142.900	162.203
Bijdrage bovenlokaal scholen	111.718	145.900	97.706
Bijdrage bovenlokaal algemeen	134.349	91.700	118.213
Totaal lasten	1.505.072	1.284.000	1.377.845
Operationeel resultaat	-100.685	-58.200	-24.772
Rentebaten	0	0	0
Rentelasten	3.862	5.000	4.713
Exploitatieresultaat	-104.547	-63.200	-29.485
Onttrekking aan reserves/fondsen	-104.547	-63.200	-256.985
Toevoeging aan reserves/fondsen	0	0	227.500
Resultaatbestemming	-104.547	-63.200	-29.485

Bijlage B - Exploitatierekening De Fryske Marren 2022

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Baten			
Subsidies	1.081.671	1.039.200	1.015.542
Bibliotheekopbrengsten	168.314	170.999	171.137
Specifieke dienstverlening	2.290	1.799	1.302
Diverse baten	1.171	1.200	382
Projectbaten	33.388	25.400	12.658
Totaal baten	1.286.834	1.238.598	1.201.021
Lasten			
Bestuur en organisatie	6.327	18.600	10.214
Huisvesting	210.340	222.836	196.295
Afschrijvingen	31.964	32.549	33.370
Personeel	409.862	392.798	371.786
Administratie	3.118	9.200	2.913
Transport	0	0	0
Automatisering	10.682	10.815	24.049
Collectie en media	146.176	160.200	148.687
Specifieke kosten	9.605	0	113
Overige kosten	14	0	50
Projectkosten	92.624	81.700	39.364
Bijdrage overhead	170.467	146.100	165.658
Bijdrage bovenlokaal scholen	104.485	136.400	93.352
Bijdrage bovenlokaal algemeen	137.412	93.700	120.731
Totaal lasten	1.333.076	1.304.898	1.206.582
Operationeel resultaat	-46.242	-66.300	-5.561
Rentebaten	0	0	0
Rentelasten	0	0	0
Exploitatieresultaat	-46.242	-66.300	-5.561
Onttrekking aan reserves/fondsen	-46.242	-66.300	-266.484
Toevoeging aan reserves/fondsen	0	0	260.923
Resultaatbestemming	-46.242	-66.300	-5.561

Bijlage C - Exploitatierekening Súdwest-Fryslân 2022

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Baten			
Subsidies	2.223.924	2.106.200	2.109.891
Bibliotheekopbrengsten	322.542	329.201	326.016
Specifieke dienstverlening	11.995	19.501	6.771
Diverse baten	4.880	7.500	2.736
Projectbaten	35.069	88.000	27.465
Totaal baten	2.598.410	2.550.402	2.472.879
Lasten			
Bestuur en organisatie	18.220	29.000	15.919
Huisvesting	393.154	423.994	392.829
Afschrijvingen	118.577	121.193	121.456
Personeel	944.766	851.002	789.524
Administratie	9.738	14.600	8.256
Transport	441	0	142
Automatisering	14.177	14.113	19.765
Collectie en media	306.319	326.300	313.437
Specifieke kosten	11.521	1.500	1.872
Overige kosten	1	0	0
Projectkosten	238.365	282.500	186.603
Bijdrage overhead	296.101	254.000	289.116
Bijdrage bovenlokaal scholen	201.904	263.800	177.923
Bijdrage bovenlokaal algemeen	238.684	162.900	210.705
Totaal lasten	2.791.969	2.744.902	2.527.547
Operationeel resultaat	-193.559	-194.500	-54.668
Rentebaten	0	0	0
Rentelasten	0	0	0
Exploitatieresultaat	-193.559	-194.500	-54.668
Onttrekking aan reserves/fondsen	-193.559	-194.500	-950.387
Toevoeging aan reserves/fondsen	0	0	895.719
Resultaatbestemming	-193.559	-194.500	-54.668

